

TİASAD

Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of Turk & Islam World Social Studies

Yıl: 5, Sayı: 19, Aralık 2018, s. 9-44

Prof. Dr. Mehmet Nuri GÖMLEKSİZ

Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü,
nurigomleksiz@yahoo.com

Başak BİLGİLİ

Munzur Üniversitesi Tunceli Meslek Yüksekokul Tasarım Bölümü,
basakdbilgili@hotmail.com

BİLİM VE SANAT MERKEZİ ÖĞRENCİLERİNİN MÜZİK DERSİNE YÖNELİK GÖRÜŞ VE TUTUMLARI¹

Özet

Bu araştırmanın amacı Elazığ Bilim ve Sanat Merkezine devam eden öğrencilerin Müzik dersine yönelik görüş ve tutumlarını belirlemektir. Çalışma grubunu Elazığ Bilim ve Sanat Merkezi öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma grubunda toplam 210 öğrenci yer almaktadır. Çalışmanın nicel boyutunda Varış ve Cesur (2012) tarafından geliştirilen Ortaöğretim Düzeyi Müzik Dersine Yönelik Tutum Ölçeği, nitel boyutunda ise araştırmacılar tarafından geliştirilmiş yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın nitel boyutu için 80 öğrenci ile görüşülmüştür. Araştırmada karma araştırma yöntemi uygulanmıştır. Araştırma ile Bilim ve Sanat Merkezi öğrencilerinin Müzik dersi öğretmenlerinin sınıf içi uygulamalarına ilişkin görüş ve tutumları belirlenmeye çalışılmıştır. Bu çerçevede öğretmenlerin kullandıkları araç-gereçlere, enstrümanlara, teknolojik donanıma ilişkin görüşleri incelenmiştir. Ayrıca, öğrencilerin Müzik derslerinde yaşadıkları sorunlara ve bu dersin sanat derslerine bakış açılarında meydana getirdiği değişikliklere ilişkin görüşleri

¹ Bu makale Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde Prof. Dr. Mehmet Nuri GÖMLEKSİZ'in danışmanlığında Başak BİLGİLİ tarafından hazırlanan "Bilim ve Sanat Merkezi Öğrencilerinin Görsel Sanatlar ve Müzik Derslerine Yönelik Görüş ve Tutumları" başlıklı yüksek lisans tezinin bir bölümünden türetilmiştir ve 19-21 Nisan tarihleri arasında Fırat Üniversitesi'nde düzenlenen 2. Uluslararası Sanat, Estetik Sempozyumu ve Sergisi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

de ortaya konmuştur. Nicel verilerin analizinde aritmetik ortalama, standart sapma, nitel verilerin analizinde de içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin Müzik dersine ilişkin görüş ve tutumlarının olumlu yönde olduğu ancak bazı sorunları da yaşadıkları belirlenmiştir. Araştırma bulguları doğrultusunda çeşitli önerilerde bulunmaktadır.

Anahtar kelimeler: Bilim ve Sanat Merkezi, Müzik dersi, Sanat, Sanat eğitimi

SCIENCE AND ART CENTER STUDENTS' ATTITUDES AND OPINIONS TOWARDS MUSIC COURSE

Abstract

The aim of this study is to determine opinions and attitudes of the students who enrolled at Science and Art Center in Elazığ. Study group includes the students who enrolled at Elazığ Science and Art Center. There are totally 210 students in the study group. Quantitative data were collected by using Secondary Education Music Lesson Attitude Scale developed by Varış and Cesur (2012) while qualitative data were collected via semi-structured interview form developed by the researchers. 80 students were interviewed for qualitative part of the study. We tried to determine Science and Art Center students' views and attitudes towards their Music teachers' classroom activities. In this context, students' views on the equipment, instruments, technological devices used by the teachers were investigated. Students' opinions about the problems they faced at Music classes and the effect of this course on their point of views towards art were also determined. Frequency, percent, mean scores and standart deviation were used to analyze quantitative data while content analysis was used for qualitative data. Study results revealed that students' attitudes and opinions were positive, but they informed some problems as well. Several recommendations are offered based on the study results.

Key words: Science and Art Center, Music course, Art, Art education

GİRİŞ

Eğitimin en önemli işlevlerinden birisi bireysel yeteneğe işlerlik kazandırmak, kazanılan bu yeteneklerin etkin bir şekilde kullanılmasını sağlamaktır. Bireysel farklılıklar dikkate alınarak düzenlenen bir eğitim-öğretim programı bireylerin toplum içerisinde faydalı, mutlu ve uyumlu bireyler olarak yaşamalarını sağlar (Bozgeyikli, Doğan ve Işıklar 2010). Özellikle üstün yeteneğe sahip olarak nitelendirilmiş bireylerin topluma sağladıkları katkılar önemli bir yer tuttuğundan, bireysel farklılıklarının göz ardı edilmemesinin gerekliliği belirtilmiştir (Yumuş ve Toptaş 2011: 80). Eğitim ortamı için bilinçli olarak seçilmiş araç gereçler ve uyarıcılar üstün yetenekli bireylerin eğitimlerini destekler ve kapasitelerini en üst seviyede verimle kullanmalarına olanak tanır. Üstün yetenekli çocuklar için de ayrı ve özel bir eğitim programına ihtiyaç duyulmaktadır. Toplumun en değerli kaynaklarından biri sayılan üstün yetenekliler kendilerine ve topluma yararlı bireyler olabilmeleri ve kaybedilmemeleri için, eğitimlerinin de özel kişiler tarafından, özel ortamlarda yapılması gerekmektedir (Şenol, 2011: 1).

TİDSAD

Üstün yetenekli bireylerin yaşadığı toplum ile uyumlu olabilmelerinde Sanat derslerine ve öğretmenlerine önemli bir sorumluluk düşmektedir. Sanat eğitimini iyi almış bir birey kendisini, diğer bireyleri, yaşadığı toplumdaki değerleri, dünya insanların kültürel yapılarını anlamada büyük bir yol alınması sağlanabilir (Kansu Çelik, 2015: 1).

Türkiye'de üstün yetenekli çocukların eğitimi ağırlıklı olarak Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından açılan Bilim ve Sanat Merkezleri'ndedir (BİLSEM). Bu merkezler; okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarına devam eden üstün veya özel yetenekli öğrencilerin örgün eğitim kurumlarındaki eğitimlerini aksatmayacak şekilde bireysel yeteneklerinin farkında olmalarını ve kapasitelerini geliştirerek en üst düzeyde kullanmalarını sağlamak amacıyla açılmış olan bağımsız özel eğitim kurumlarıdır (MEB, 2001). BİLSEM'lerde uygulanan eğitim, örgün eğitim kurumlarında uygulanan eğitimden oldukça farklıdır. İlköğretim okullarında öğrencilerin geçer not alma ve sınavlara hazırlanması hedeflenirken BİLSEM'lerde bu uygulamalardan oldukça farklı olarak proje tabanlı öğretim modeli ile eğitim sağlanmakta ve öğrencilerden yeteneklerini yansıtacak projeler üretmeleri beklenmektedir (Et, 2013: 13).

Üstün yetenekli öğrencilerin tanınması ülkemizde, illerde var olan Rehberlik ve Araştırma Merkezlerince (RAM) ve BİLSEM'lerle işbirliği halinde yapılmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığının hazırladığı 'İlköğretim ve Ortaöğretim Çağı Öğrencileri Gözlem Form' üstün yetenekli birey/öğrencileri belirlemek amacıyla okul öncesi eğitim çağındaki çocuklar için veliler veya okul öncesi eğitim kurumları öğretmenlerince; ilköğretim çağı öğrencileri için örgün eğitim kurumu sınıf ve şube öğretmenlerince; ortaöğretim öğrencileri için sınıf rehber öğretmenler kurulunca doldurulur (MEB, 2007). Velisi ya da örgün eğitim kurumlarınca aday gösterilen çocuk/öğrencilerin gözlem formları, tanılama komisyonunca değerlendirilir ve değerlendirme sonucuna göre grup taramasına alınacak öğrenciler belirlenir (MEB, 2007).

Bilim ve Sanat Merkezlerine kayıt yaptırmış olan öğrenciler aynı anda örgün eğitim aldıkları okula devam ederler. Öğrencilerin örgün eğitim dışındaki zamanları kendilerini en üst düzeyde geliştirmelerini sağlayabilmek amacıyla merkezler tarafından plânlanır. Merkezlerde hafta sonları, yarıyıl ve yaz tatillerinde de eğitim öğretim hizmeti verilebilir.

BİLSEM'de uygulanan eğitim programları öğrenci merkezli ve disiplinler arası yapıda, lider ve/veya danışman öğretmenlerin rehberliğinde bireysel öğrenmeye uygun olarak hazırlanır. Öğrencilerin etkin problem çözüme, karar verme ve yaratıcılık gibi yetişkinlik dönemlerinde ihtiyaç duyacakları üst düzey zihinsel, sosyal, kişisel ve akademik becerileri kazanmalarını sağlayacak şekilde hazırlanır. Plânlama, uygulama ve değerlendirme aşamaları öğrencilerin, yaparak yaşayarak öğrenen, sorun çözen, yaratıcı düşünebilen, çevresi ile iletişim kurabilen, bilimsel araştırma ve buluş yapabilen bireyler olarak yetiştirilmeleri sağlanacak şekilde yürütülür. Özel yetenekleri geliştirmeye yönelik programlar, disiplinler ve disiplinler arası yaklaşımlar dikkate alınarak herhangi bir disiplinde derinlemesine veya kapsamı genişletecek ileri düzeyde bilgi, beceri ve davranış kazandırma amacıyla hazırlanır. Eğitim programları hazırlanırken üst bilişsel düşünme becerilerini geliştirmesini sağlayan etkinliklerin planlanmasına ve uygulanmasına dikkat edilir. Uygulanacak programların süreleri, öğrencilerin performansları doğrultusunda

belirlenir. Uygulanacak eğitim programlarının her aşamasında değerler eğitimine önem verilir (MEB, 2015).

Bilim ve sanat merkezlerinde uyum, destek eğitimi, bireysel yetenekleri fark ettirme, özel yetenekleri geliştirme ve proje üretimi/yönetimi adlarında beş eğitim programı uygulanmaktadır. Öğrencilere tamamladıkları her programın sonunda merkez müdürlüğünce "Tamamlama Belgesi" verilmektedir (MEB, 2015). Bu programlar uyum programı, destek eğitimi programı, bireysel yetenekleri farketirici program, özel yetenekleri geliştirici program ve proje üretimi/yönetimidir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Elazığ Bilim ve Sanat Merkezine devam eden öğrencilerin Müzik dersine yönelik görüş ve tutumlarının belirlenmesidir.

Araştırmanın nicel boyutuna ilişkin amaç:

1. Bilim ve Sanat Merkezi öğrencilerinin Müzik dersine ilişkin tutumları nedir?

Araştırmanın nitel boyutuna ilişkin amaçlar:

1. Bilim ve Sanat Merkezi öğrencilerinin Müzik dersi öğretmenlerinin dersi yürütme biçimine ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Öğrencilerin Müzik dersi öğretmenlerinin yaptığı sınıf içi etkinliklerin dersi anlamalarında ve dersi öğrenmelerindeki etkisine ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Öğrencilerin Müzik dersinde kullanılan araç-gereçler/materyaller ve bunların öğrenmelerine olan katkılarına ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Öğrencilerin Müzik dersinde en çok zevk aldıkları/hoşlandıkları etkinlikler nedir?
5. Öğrencilerin Müzik dersinde öğretmenlerinin sınıf ile iletişimine ilişkin görüşleri nelerdir?
6. Öğrencilerin Müzik dersinde öğrendiklerinin sanata bakış açılarında meydana getirdiği değişikliğe ilişkin görüşleri nelerdir?
7. Öğrencilerin Müzik dersi öğretmenlerinin dersi yürütürken teknolojiden yararlanmalarına ve bu durumun öğrenmelerine etkisine ilişkin görüşleri nelerdir?
8. Öğrencilerin Müzik dersi öğretmeni olması durumunda dersi nasıl yürüteceklerine ilişkin görüşleri nelerdir?
9. Öğrencilerin daha iyi ve etkili Müzik öğretiminin sağlanabilirliğine ilişkin görüşleri nelerdir?
10. Öğrencilerin Müzik dersinde yaşadıkları sorunlara ve bu sorunların çözümüne ilişkin görüşleri nelerdir?
11. Öğrencilerin Bilim ve Sanat Merkez'inde yapılan çalışmaların-etkinliklerin sanat derslerine bakış açılarında meydana getirdiği değişikliğe ilişkin görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırma betimsel nitelikte olup, tarama (survey) modelinde desenlenmiştir. Tarama modeli, geçmişte ya da şu an var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, nesne ya da birey, hiçbir müdahale ve değiştirme olmadan, mevcut şekliyle olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, değiştirme ya da etkileme çabası gösterilmez. Öğrenilmek istenen bilgi vardır ve oradadır. Önemli olan, var olduğu gibi gözleyip belirleyebilmektir (Karasar, 2009: 77).

Bu çalışmada araştırmanın amacına uygun olarak, hem nicel hem de nitel verilerin beraber kullanıldığı karma (mixed) araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Karma yöntem, nicel ve nitel verilerin beraber toplanması ve bu verilerin analiz edilmesini içeren bir araştırma yöntemidir (Creswell, Plano-Clarck, Gutmann ve Hanson, 2003: 212). Karma yöntem, araştırmanın bir aşamasında ya da araştırma sürecinin iki veya daha fazla aşama sürecinde hem nitel hem de nicel araştırma yaklaşımlarının bir arada kullanılması şeklinde tanımlanabilir (Balcı, 2009: 49). Bu çerçevede bu çalışma ile Elazığ Bilim ve Sanat Merkezine devam eden öğrencilerin Müzik dersine ilişkin görüşleri ve bu derse yönelik tutumları ortaya konacaktır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Elazığ il Merkezinde bulunan Bilim ve Sanat Merkezine devam eden öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmanın nicel boyutunun evrenini, Elazığ Bilim ve Sanat Merkezine devam eden öğrenciler oluşturmaktadır. Evrenin tümüne ulaşmak mümkün olduğundan ayrıca örneklem seçimine gidilmemiştir. Evrenin tümü örneklem olarak alınmıştır. Araştırma evreninde toplam 210 öğrenci yer almaktadır. Araştırmanın nitel boyutundaki çalışma grubu için de 5-12. sınıf düzeylerinin her birinden onar öğrenci olmak üzere toplam 80 öğrenci seçilmiştir. Görüşmeler seçilen bu 80 öğrenci ile yapılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın nicel boyutunda Varış ve Cesur (2012) tarafından geliştirilen ve 18 maddeden oluşan Likert tipi ‘Ortaöğretim Düzeyi Müzik Dersine Yönelik Tutum Ölçeği’ kullanılmıştır. Ölçek maddeleri “Tamamen Katılıyorum (5)”, “Katılıyorum (4)”, “Kararsızım (3)”, “Katılmıyorum (2)” ve “Kesinlikle Katılmıyorum (1)” biçiminde derecelendirilmiştir. Aritmetik ortalamaların yorumlanmasında 1,00-5,00 arasındaki ortalama değerler “Tamamen katılıyorum: 4.21-5.00”, “Katılıyorum: 3.41-4.20”, “Kararsızım: 2.61-3.40”, “Katılmıyorum: 1.81-2.60” ve “Kesinlikle katılmıyorum: 1.00-1.80” şeklinde belirlenmiştir. Olumsuz maddeler tersten puanlanmıştır. Ölçeğin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) test sonucu istatistiksel olarak anlamlı bulunmuş ($p < .001$), KMO değeri de 0.85 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin Cronbach alpha güvenilirlik katsayısı ise 0,80 olarak hesaplanmıştır. Ölçek ‘olumlu tutum’, ‘olumsuz tutum’ ve ‘farkındalık’ olarak isimlendirilen üç alt boyuttan oluşmaktadır.

Nitel boyutunda ise yarı yapılandırılmış açık uçlu on bir sorudan oluşan bir görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme için öğrencilerin seçiminde gönüllülük esas alınmıştır. Güvenirliğinin sağlanması amacıyla öğrencilerin görüşleri aynen var olduğu gibi aktarılmıştır. Soruların katı-

TİDSAD

lımcıların anlayabileceği şekilde açıklık ve belirginlikte olmasına; anlaşılması güç, karmaşık olmamasına ve yanlış anlamaya yol açmayacak nitelikte olmasına dikkat edilmiştir. Bu yolla elde edilen verilerin geçerlilik ve güvenilirliğinin olumsuz yönde etkilenmesi engellenmeye çalışılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Nitel veriler analizinde içerik analizi kullanılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Nicel Boyuta İlişkin Bulgular ve Yorum

Çizelge 1’de Bilim ve Sanat Merkezi öğrencilerinin Müzik dersine ilişkin görüşlerine ait aritmetik ortalama ve standart sapmaları verilmektedir.

Çizelge 1. Bilim ve Sanat Merkezi öğrencilerinin Müzik dersine ilişkin görüşlerine ait aritmetik ortalama ve standart sapmaları

Maddeler		Öğrenciler	
		\bar{X}	ss
1	Bence müzik dersine girmek zaman kaybıdır.	2,15	1,35
2	Müzik dersine yalnızca not için çalışırım.	1,85	1,35
3	Müzik dersinde farklı kültürlere ait müzikleri dinlemekten hoşlanırım.	3,82	1,36
4	Müzik dersi bende stres yaratır.	2,50	1,48
5	Müzik dersi sayesinde yeteneklerimin farkına varırım.	3,47	1,35
6	Müzik dersi en sevdiğim derslerden biridir.	3,21	1,37
7	Müzik dersine zorunlu olduğum için giriyorum.	2,03	1,34
8	Müzik dersleri yaratıcılığımı geliştirir.	3,59	1,42
9	Müzik dersi çalgılara olan ilgimi artırır.	4,03	1,34
10	Müzik derslerinde birlikte çalıp söylemekten zevk alırım.	3,44	1,54
11	Mümkün olsa müzik dersi yerine başka bir ders alırdım.	2,53	1,58
12	İleride müzikle ilgili bir meslek seçmek isterim.	2,21	1,04
13	Müzik dersi kendime olan güvenimi artırır.	3,24	1,42
14	Müzik dersinde flüt çalmaktan hoşlanmam.	2,74	1,56
15	Müzik dersi zorlandığım dersler arasındadır.	2,59	1,42
16	Haftalık müzik ders saati bana yetersiz gelir.	2,38	1,33
17	Müzik dersini diğer derslerden daha çok önemserim.	2,21	1,01
18	Derste müzik yeteneğimin geliştiğini hissederim.	3,50	1,40

Çizelge 1’deki bulgularda öğrencilerin ileride müzik ile ilgili bir mesleği seçmeyi isteme ($\bar{X}=2,21$) ve Müzik dersini diğer derslerden daha çok önemseme ($\bar{X}=2,21$) durumuna dönük görüşleri incelendiğinde bu yöndeki öğrenci görüşlerinin ‘katılmıyorum’ düzeyinde olduğu görülmektedir. Buna göre Bilim ve Sanat merkezi öğrencilerinin ileride müzikle ilgili bir meslek seçme gibi bir düşüncelerinin bulunmadığı ve müzik dersini diğer derslerden daha fazla önemsemedikleri söylenebilir.

Öğrencilerin Müzik dersinin en sevdikleri derslerden biri olması ($\bar{X}=3,21$), Müzik dersinin kendilerine olan güveni artırması ($\bar{X}=3,24$) ve Müzik dersinde flüt çalmaktan hoşlanmalarını ($\bar{X}=2,74$) durumlarına ilişkin ‘kararsızım’ düzeyinde görüş belirttikleri görülmektedir. Bu bulgular, öğrencilerin Müzik dersinde flüt çalma ve kendilerine güven ile ilgili kararsızlık yaşadıklarını göstermektedir. Benzer durum Müzik dersini sevip sevmeme konusunda da gözlenmektedir.

Öğrencilerin, Müzik derslerinde zorlanma ($\bar{X}=2,59$), ve mümkün olsa Müzik dersi yerine başka bir seçme ($\bar{X}=2,53$) durumuna dönük görüşlerinin ‘katılmıyorum’ düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Buna göre Bilim ve Sanat Merkezi öğrencilerinin, Müzik dersinde zorlandıkları ve kendilerine seçenek sunulması halinde müzik dersi yerine başka bir ders seçmeyecekleri görülmektedir. Öğrencilerin Müzik derslerinde birlikte çalıp söylemekten zevk alma yönündeki görüşleri de ‘Katılıyorum’ ($\bar{X}=3,44$) düzeyindedir. Buna göre öğrencilerin bu derste birlikte çalıp söylemekten zevk aldıkları söylenebilir.

Öğrencilerin, Müzik dersi sayesinde yeteneklerin farkına varma ($\bar{X}=3,47$) durumuna ilişkin görüşleri ‘katılıyorum’ düzeyindedir. Buna göre, müzik dersinde öğrencilerin var olan yeteneklerini keşfettikleri ifade edilebilir. Öğrencilerin Müzik dersinin stres yaratması yönündeki görüş ($\bar{X}=2,50$) ile haftalık Müzik ders saatinin yetersiz gelmesi ($\bar{X}=2,38$) yönündeki görüşe ‘Katılmıyorum’ düzeyinde cevap vermişlerdir. Buna göre öğrencilerin Müzik dersinde stres yaşamadıkları ve Müzik ders saatlerini yeterli buldukları söylenebilir. Öğrenciler derste müzik yeteneğinin geliştiğini hissetme ($\bar{X}=3,50$), Müzik derslerinin yaratıcılıklarını geliştirme ($\bar{X}=3,59$) ve Müzik derslerinde farklı kültürlere ait müzikleri dinlemekten zevk alma ($\bar{X}=3,82$) durumuna dönük görüşleri incelendiğinde bu yöndeki görüşlerin ‘katılıyorum’ düzeyinde olduğu görülmektedir. Buna göre Bilim ve Sanat Merkezi öğrencilerinin Müzik derslerinde müzik yeteneklerinin ve yaratıcılıklarının geliştiğini ve stres yarattığı fakat yeteneklerinin ve yaratıcılıklarının geliştiğini düşündükleri ve Müzik derslerinde farklı kültürlere ait müzikleri dinlemekten zevk aldıkları söylenebilir.

Öğrencilerin, Müzik dersini zaman kaybı olarak görme ($\bar{X}=2,15$), Müzik dersine zorunlu olarak girmeye ($\bar{X}=2,03$) ilişkin görüşleri ‘kesinlikle katılmıyorum’ düzeyindedir. Buna göre, öğrencilerin Bilim ve Sanat Merkezi’ndeki Müzik dersini vakit kaybı olarak görmedikleri ve istekli olarak bu derse katıldıkları söylenebilir. Öğrencilerin Müzik dersinin çalgılara olan ilgiyi artırma ($\bar{X}=4,03$) yönündeki görüşlerinin ‘katılıyorum’ düzeyinde olduğu saptanmıştır. Buna göre Bilim ve Sanat Merkezi öğrencilerinin daha önce ilgi duymadıkları çalgılara karşı artık ilgi duydukları söylenebilir. Öğrencilerin Müzik dersine yalnızca not için çalışma ($\bar{X}=1,85$) durumuna ilişkin görüşleri de ‘katılmıyorum’ düzeyindedir. Buna göre Bilim ve Sanat Merkezi öğrencilerinin Müzik dersine sadece iyi not alabilmek için çalışmadıkları, derse istekli olarak çalıştıkları söylenebilir.

Nitel Boyuta İlişkin Bulgular ve Yorum

Bu bölümde, araştırmaya katılan öğrencilerle yapılan görüşmelere ait bulgu ve yorumlara yer verilmiştir. Nitel boyuta ilişkin veriler N-VİVO 11 programı kullanılarak çözümlenmiştir. Veriler programa yüklendikten sonra, sorulara verilen cevaplara göre alt başlıklar oluşturulmuştur. Elde edilen kodlamalar, frekansları ile tablo şeklinde sunulmuştur. Böylece kodlamaların hangi alt başlıklarda yoğunlaştığı gösterilmiştir. Çözümlemenin ardından uygulamanın temel modeli ile alt başlıkların modelleri de sunulmuştur.

1. Öğrencilerin Müzik Dersi Öğretmenlerinin Dersi İşleme Biçimine İlişkin Görüşlerine Ait Nitel Veri Çözümlemeleri

Öğrencilere birinci soru olarak, Müzik dersi öğretmenlerinin dersi işleme biçimlerine ilişkin görüşlerinin neler olduğunu belirlemek amacıyla, *‘Müzik dersi öğretmenlerinizin dersi işleme biçimine ilişkin görüşleriniz nelerdir?’* sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya ilişkin olarak oluşturulan temaya ait alt temalar ve yükleme sayıları Çizelge 2’de verilmiştir.

Çizelge 2. Öğretmenlerin Müzik dersini işleme biçimine ilişkin öğrenci görüşlerine ait kodlamalar ve yükleme sayıları

Alt Temalar	f
İyi	13
Eğlenceli	10
Sinirli	7
Sıkıcı	6
İlgili	3
Müzik Dersini Sevmem	1
Öğretmeni Sevmem	1
Disiplinli	1
Detaylı	1

Çizelge 2’de öğrencilerin Müzik dersi öğretmenlerinin dersi işleme biçimine ilişkin görüşlerine ait temalar görülmektedir. Öğretmenlerin Müzik dersini işleme biçimine ilişkin öğrenci görüşlerine ait dokuz alt tema oluşturulmuştur. Ana temaya ilişkin oluşan alt temalar en fazla yükleme yapılandan en az yükleme yapılanına doğru *‘İyi’ (f:13), ‘Eğlenceli’ (f:10), ‘Sinirli’ (f: 7), ‘Sıkıcı’ (f: 6), ‘İlgili’ (f: 3), ‘Müzik dersini sevmem’ (f: 1), ‘Öğretmeni sevmem’ (f: 1), ‘Disiplinli’ (f: 1), ‘Detaylı’ (f:1)*, şeklinde sıralanmıştır. Aşağıda alt temalar ve bu temalara ilişkin referans cümleleri yer almaktadır.

1. İyi

Müzik öğretmenlerinin dersi işleme biçimine ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde en fazla yüklemenin yapıldığı alt tema “iyi” temasıdır. Bu alt temaya referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır. Bir öğrenci,

Öğrenci-7-K, *“Müzik dersi öğretmenimin dersi iyi işlediğini düşünüyorum.”* demiştir. Diğer bir öğrenci,

Öğrenci-16-E, *“Müzik dersinde farklı müzik aletleri kullanmayı öğrettiği için iyi işliyor. Bundan zevk alıyorum.”* şeklinde görüşünü ifade etmiştir.

Öğrenci-20-E, “Müzik dersi öğretmenimiz dersi iyi ve anlayacağımız dilden anlatıyor.” şeklinde süreci anlatmıştır. Bir başka öğrenci ise,

Öğrenci-38-E, “Müzik dersinin iyi işlendiğini düşünüyorum. Hep etkinlik yapıyoruz.” diyerek uygulamada etkinlik yapmanın da önemini vurgulamıştır.

Öğrenci görüşleri incelendiğinde, Müzik öğretmenlerinin ders işleme biçimini iyi şekilde ifade ettikleri görülmektedir. Öğrenciler dersin işlenmesinde etkinlik yapmanın, farklı enstrümanlar kullanılmasının dersi sevmelerindeki önemini vurgulamışlardır.

2. Eğlenceli

Müzik öğretmenlerinin dersi işleme biçimine ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde bulunan bir diğer alt tema “eğlenceli” temasıdır. Eğlenceli alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır:

Öğrenci-12-E, “Müzik dersi eğlenceli geçiyor, flüt falan çalıyoruz. Öğretmenimiz yaşına oranla daha genç ve eğlenceli, bu şekilde bize dersi farklı alanlarda anlatıyor.” diyerek dersin uygulama aşamasını örneklendirerek ifade etmiştir. Diğer bir öğrenci,

Öğrenci-13-K, “Müzik dersi öğretmeni dersi eğlenceli bir hale getiriyor. Bu da biz öğrencilerin ilgisini çekiyor ve böylece derslere ilgi gösteriyoruz.” demiştir. Bu yönde iki öğrencinin görüşü de aşağıda verilmiştir:

Öğrenci-14-E, “Öğretmenimiz bizimle beraber derslerimizi eğlenceli bir şekilde sürdürüyor. Onun bu hali öğrenmemizi kolaylaştırıyor.”

Öğrenci-37-E, “Güzel ve eğlenceli bir anlatımla dersin daha güzel geçmesini sağlıyor, mutlu oluyorum.”

Görüşler incelendiğinde öğrenciler, öğretmenlerinin dersi eğlenceli işlediğini ifade etmişlerdir. Ayrıca dersin eğlenceli işlenmesi sayesinde dersi daha iyi anladıklarını ve derse ilgi duyduklarını belirtmişlerdir. Buna göre dersi yürüten müzik öğretmenlerinin dersi eğlenceli işlenmesinin öğrenciler için dersi keyifli ve öğrenilebilir hale getirdiği ifade edilebilir.

3. Sinirli

Müzik öğretmenlerinin dersi işleme biçimine ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde bulunan bir diğer alt tema da “sinirli” temasıdır. Bu yöndeki öğrenci görüşleri şöyledir;

Öğrenci-3-E, “Müzik ders olarak güzel fakat güzel işlenmiyor çünkü yapamadığımızda öğretmen çok kızıyor, sinirleniyor.” şeklinde görüşünü ifade etmiştir. Bir diğer öğrenci,

Öğrenci-22-E, “Müzik dersi öğretmeni çok sinirli ve dersi de sinirli bir şekilde işliyor bu yüzden zorlanabiliyorum.” ifadesini kullanmıştır. Bir başka öğrenci ise,

Öğrenci-26-K, “Müzik dersine girdiğimde, öğretmen zor şarkı verdiğinde bazen dersi işleme biçimi beni olumsuz etkiliyor. Çalamayınca, öğretmen sinirlenir diye çok korkuyorum. Çünkü öğretmenimiz çok sinirli.” diyerek öğretmeninden korktuğunu ifade etmiştir. Bir diğer öğrenci de,

Öğrenci-28-E, “Müzik dersi öğretmeni hep bağıırıp kızıyor. Hiç bir şey anlamıyorum.” şeklinde, öğretmenlerinin sinirli olmasının dersi anlamamalarına neden olduğunu belirtmiştir.

Bazı öğrenciler Müzik dersi öğretmenlerinin dersi işleme biçimini sınırlı bulmaktadırlar. Bu öğrenciler öğretmenin olumsuz davranışından dolayı kendilerinde korku oluştuğunu ve dersi anlamadıklarını ifade etmişlerdir. Bu durum öğrencilerin uygulama sırasında kaygı faktörünün olumsuz etkisini de göstermektedir.

4. Sıkıcı

Müzik öğretmenlerinin dersi işleme biçimine ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde bulunan bir diğer alt tema ise “sıkıcı” temasıdır. Bu yöndeki öğrenci görüşleri şöyledir:

Öğrenci-1-K, “*Müzik dersinin çok sıkıcı işlendiğini düşünüyorum, sadece ders sonuna doğru eğlenebiliyorum. Bu durum beni çok kasıyor.*” diyerek öğretmenin ders işleme biçimini kendisini olumsuz etkilediğini ve süreçte rahat olmadığını belirtmiştir. Bir başka öğrenci,

Öğrenci-5-E, “*Ben yazmayı sevmiyorum. Müzik dersinde yazı olmamasına rağmen bana berbat geliyor, çok sıkılıyorum. Çok sıkıcı.*” şeklinde görüş bildirerek ders sürecinde sıkıldığını özetlemiştir. Bu görüş doğrultusunda yine bir başka öğrenci,

Öğrenci-10-K, “*Müzik dersi pek eğlendirici geçmiyor, çok sıkıcı. İyi işlendiğini düşünmüyorum hatta müzik dersine gelmek istemiyorum.*” demiştir ve dersi sevmeme nedeni olarak dersin sıkıcı işleniyor olmasını ifade etmiştir. Buna göre bazı öğrenciler dersin sıkıcı işlendiğini, derste rahat hareket edemediklerini ve bu yüzden de derse gelmek istemediklerini belirtmişlerdir.

5. İlgili

Müzik öğretmenlerinin dersi işleme biçimine ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde bulunan bir diğer alt tema ise “ilgili” temasıdır. İlgili alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır: Bir öğrenci,

Öğrenci-31-E, “*Gereğinden fazla bizimle ilgileniyorlar ve bu bizim onlara olan güvenimizi artırıyor.*” diyerek öğretmenlerin ilgili olmasının güvenlerini olumlu yönde etkilediğini vurgulamıştır.

Öğrenci-39-K, “*Müzik dersi öğretmenimiz çok ilgili ders işliyor. Derslerde rahat olabiliyoruz ve bize yardımcı oluyor.*” şeklinde görüşlerini ifade etmiştir.

Öğrenci-42-E, “*Müzik dersi öğretmenimiz dersi olması gerektiği gibi işliyor yani ilgili.*” diyerek dersin olması gerektiği gibi işlendiğini belirtmiştir.

Müzik dersi öğretmenlerinin dersi ilgili bir şekilde işliyor olmasının, öğrencilerin kendilerine ve öğretmene olan güvenlerini artırdığı görülmektedir. Uygulama ağırlıklı bir ders olmasından dolayı ise, öğretmenin öğrenciler ile tek tek ilgilenilmesinin ve yardım edilmesinin gerekliliğine vurgu yapmışlardır.

2. Müzik Dersi Öğretmenlerinin Derslerde Kullandıkları Farklı Etkinlikler ve Bunların Öğrenciler Üzerindeki Etkilerine Ait Nitel Veri Çözümlemeleri

Öğrencilere ikinci soru olarak, Müzik öğretmenlerinin bu derslerde kullandıkları farklı etkinlikleri ve bu etkinliklerin öğrenciler üzerindeki etkilerini belirlemek amacıyla, ‘*Müzik dersi öğretmenlerinizin bu derslerde kullandıkları farklı etkinlikler ve bunların sizin üzerinizdeki*

Bilim ve Sanat Merkezi Öğrencilerinin Müzik Dersine Yönelik Görüş ve Tutumları

etkileri nelerdir?' sorusu yöneltmiştir. Bu soruya ilişkin olarak oluşturulan temaya ait alt tema ve yükleme sayıları, Çizelge 3'te verilmiştir.

Çizelge 3. Öğretmenlerin derslerde kullandıkları farklı etkinlikler ve etkilerine ilişkin kodlamalar ve yükleme sayıları

Alt Temalar	f
Eğlenceli	8
Konuyu Anlama	6
Sıkıcı	6
Enstrüman Çalma	4
Yeni Şeyler Öğrenme	4
Yetenek Gelişimi	4
Okulda Başarı	3
Kendimi Tanımlama	2
Öğretmeni Sevmem	2
Etkisi Yok	1

Çizelge 3'te görüldüğü gibi öğrencilerin, Müzik dersi öğretmenlerinin bu derslerde kullandıkları farklı etkinlikler ve bunların etkilerinin neler olduğuna ilişkin verdikleri yanıtlar farklılık göstermektedir. Bu ana temaya ait öğrenci görüşlerine ilişkin yapılan yüklemeler görülmektedir. Öğretmenlerin derslerde kullandıkları farklı etkinlikler ve etkileri temasına ait Müzik dersi için on alt tema oluşturulmuştur. Ana temaya ilişkin oluşan alt temalara bakıldığında; en fazla yükleme yapılandan en az yükleme yapılandan doğru, Müzik dersi için, '*Eğlenceli*' (f:8), '*Konuyu anlama*' (f:6), '*Sıkıcı*' (f: 6), '*Enstrüman çalma*' (f: 4), '*Yeni şeyler öğrenme*' (f: 4), '*Yetenek gelişimi*' (f: 4), '*Okulda başarı*' (f: 3), '*Kendimi tanımlama*' (f: 2), '*Öğretmeni sevmem*' (f:2), '*Etkisi yok*' (f: 1), şeklinde sıralanmıştır.

1.

2. Eğlenceli

Müzik öğretmenlerinin derslerde kullandıkları etkinlikler ve etkilerine ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde en fazla yüklemenin yapıldığı alt tema "eğlenceli" temasıdır. Eğlenceli alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır. Bir öğrenci,

Öğrenci-11-E, "*Müzik dersi ve etkinlikleri güzel ve eğlenceli geçiyor.*" demiştir. Diğer bir öğrenci,

Öğrenci-23-E, "*Bence bu etkinlikler dersin eğlencesini artırıyor.*" diyerek yapılan etkinliklerin derse eğlence kattığını belirtmiştir.

Öğrenci-32-E, "*Müzik dersinde oldukça eğlenceli ve farklı etkinlikler yapılıyor.*" şeklinde ifade etmiştir. Benzer şekildeki öğrenci görüşleri aşağıda verilmiştir.

Öğrenci-37-E, "*Yapılan bu etkinlikler dersin daha eğlenceli ve olumlu geçmesini sağlıyor.*"

Öğrenci-40-K, "*Derslerdeki farklılıklar dersin monotonluğunu aldığı için dersler daha eğlenceli bir hal alıyor. Bu da dersin daha güzel geçmesini sağlıyor.*"

3. Konuyu anlama

Müzik öğretmenlerinin derslerde kullandıkları etkinlikler ve etkilerine ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde bulunan diğer alt tema “konuyu anlama” temasıdır. Buna ilişkin örnekler aşağıda sıralanmıştır.

Öğrenci-3-E, “*Keyifli ve güzel etkinlikler, bu etkinlikler benim konuyu anlamamda yardımcı oluyor.*” şeklinde dile getirmiştir. Bir başka öğrenci,

Öğrenci-6-K, “*Etkinlikler konuyu daha iyi anlamamı sağladı.*” diyerek uygulamaların konuyu anlamadaki önemini vurgulamıştır. Bu doğrultuda görüş bildiren iki öğrenci de,

Öğrenci-12-E, “*Yapılan bu farklı etkinlikler genel kültürümüzü de geliştiriyor ve konuyu çok iyi anlamamda bana yardımcı oluyor.*” ve

Öğrenci-25-E, “*Bu etkinlikler konuları daha iyi kavramamı sağlıyor.*” şeklinde cevap vererek etkinliklerin konuyu anlamalarına katkısının yanı sıra genel kültürlerini de geliştirdiğini ifade etmişlerdir.

4. Sıkıcı

Müzik öğretmenlerinin derslerde kullandıkları etkinlikler ve etkilerine ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde bulunan bir diğer alt tema “sıkıcı” temasıdır. Sıkıcı alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır.

Öğrenci-5-E, “*Müzik dersinde farklı hiçbir etkinlik yapılmıyor, çok sıkıcı.*” demiştir. Diğer bir öğrenci,

Öğrenci-28-E, “*Yapılan bu etkinlikler diğer derslerde işe yarıyor olabilir ama Müzik dersi için hiçbir işe yaramıyor. Çok sıkıcı bir ders çünkü Müzik öğretmeni ne yapsak beğenmiyor.*” şeklinde öğretmenden kaynaklanan problemi dile getirmiştir. Bir diğer öğrenci,

Öğrenci-29-E, “*Müzik dersi etkinlikleri çok kötü ve sıkıcı.*” diyerek ders sürecinde sıklığını ifade etmiştir.

Öğrenci-30-K, “*Müzik dersinde farklı bir etkinlik yapılmıyor. Sadece piyano ve flüt kullandığımız için oldukça sıkıcı geçiyor.*” diyerek farklı bir etkinlik yapılmadığından duyduğu rahatsızlığı ifade etmiştir. Bu görüşlere benzer bir görüşte ki bir başka öğrenci ise,

Öğrenci-34-K, “*Müzik dersini ve yapılan etkinlikleri sevmiyorum, çok sıkıcı.*” demiştir.

5. Enstrüman çalma

Müzik öğretmenlerinin derslerde kullandıkları etkinlikler ve etkilerine ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde bulunan diğer bir alt tema “enstrüman çalma” temasıdır. Enstrüman çalma alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır. Bir öğrenci,

Öğrenci-2-E, “*Piyano, keman ve başka enstrümanlar çalıyoruz.*” diyerek etkinlikleri örneklendirmiştir. Bu doğrultu da iki öğrenci görüşü de aşağıda verilmiştir.

Öğrenci-35-K, “*Farklı enstrümanlar çalıyoruz.*”

6. Yeni şeyler öğrenme

Müzik öğretmenlerinin derslerde kullandıkları etkinlikler ve etkilerine ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde bulunan başka bir alt tema da “yeni şeyler öğrenme” temasıdır. Yeni şeyler öğrenme alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır.

Öğrenci-7-K, “*Müzik dersinde farklı müzik aletleri çaldığımız için yeni şeyler öğrenmiş oluyorum.*” şeklinde görüş bildirerek etkinliklerin yeni şeyler öğrenmedeki katkısına vurgu yapmıştır. Benzer görüşteki bir öğrenci,

Öğrenci-20-E, “*Yapılan bu farklı etkinlikler bizim yeni bilgiler öğrenmemizi sağlıyor.*” derken, bir diğer öğrenci de

Öğrenci-39-K, “*Farklı etkinlikler yapıldığında hep yeni bir şeyler öğrenmiş oluyorum.*” demiştir.

7. Yetenek gelişimi

Müzik öğretmenlerinin derslerde kullandıkları etkinlikler ve etkilerine ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde bulunan diğer bir alt tema ise “yetenek gelişimi” temasıdır. Yetenek gelişimi alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır. Bir öğrenci,

Öğrenci-13-K, “*Öğretmenlerimin yaptığı farklı etkinlikler sayesinde deneyim kazanmış oluyorum ve bu sayede yeteneğimin geliştiğini hissediyorum.*” demiştir. Bir başka öğrenci de

Öğrenci-14-E, “*Birçok açıdan katkı sağlamıştır. Çünkü şu anda geçmiştekenden iki kat daha iyi bir şekilde piyano eşliğinde şarkı söyleyebiliyorum, yeteneğim arttı.*” şeklinde görüş bildirmiştir. Başka bir öğrenci ise,

Öğrenci-18-K, “*Kesinlikle katkı sağlıyor, dersi daha iyi dinliyor ve anlıyorum. Artık yetenekli olduğumu hissediyorum.*” diyerek etkinlik yapmanın yetenek gelişimini sağladığını ve deneyim kazandırdığını ifade etmişlerdir.

8. Okulda başarı

Müzik öğretmenlerinin derslerde kullandıkları etkinlikler ve etkilerine ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde bulunan bir başka alt tema “okulda başarı” temasıdır. Okulda başarı alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır.

Öğrenci-2-E, “*Piyano, keman ve başka enstrümanlar çalışıyoruz, öğreniyoruz. Bana etkileri okulda öğrenmediğimi burada öğrenmiş oluyorum ve okulda başarımla artıyor.*” diyerek Bilim ve Sanat Merkezinde yapılan etkinliklerin okulda başarısını artırdığını vurgulamıştır. Bu doğrultuda iki öğrenci de şöyle demektedir;

Öğrenci-21-K, “*Burada müzik dersinde öğrendiklerim sayesinde, okulumda müzik öğretmenimin sorduğu sorulara cevap verebiliyorum ve başarılı oluyorum.*”

Öğrenci-22-E, “*Yapılan etkinliklerin bana çok faydası olduğunu düşünüyorum, okulda artık çok daha başarılıyım.*” şeklinde cevap vererek okuldaki müzik öğretmenlerinin sorularına cevap verebildiğini ve başarılı olduğunu ifade etmiştir.

9. Kendini tanımlama

Müzik öğretmenlerinin derslerde kullandıkları etkinlikler ve etkilerine ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde bulunan diğer alt tema “kendini tanımlama” temasıdır. Kendini tanımlama alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır.

Öğrenci-17-E, “Etkinliklerin çok etkili olduğunu düşünüyorum. Kendimi daha rahat ifade edebiliyorum ve kendimi tanımlayabiliyorum.” diyerek etkinlikler sayesinde kendini tanımladığına ve daha rahat ifade edebildiğine dikkat çekmiştir.

Öğrenci-26-K, “Bazen derste öğretmen çok beğendiğim şarkıları piyano ile çalınca üzerimde çok güçlü bir etki oluşuyor ve kendimi tanımlıyorum.” şeklinde görüş bildirerek etkinliklerin duygularında oluşturduğu güçlü etkiye vurgu yapmıştır.

Bulgular incelendiğinde öğrencilerin Müzik dersi öğretmenlerinin derste kullandıkları farklı etkinliklerin uygulamalarda monotonluğu yok ederek eğlenceli hale getirmesinden dolayı mutlu olduklarını dile getirdikleri görülmektedir. Özellikle konuları daha iyi anladıklarını, yeteneklerinin ve genel kültürlerinin geliştiğini vurgulamışlardır. Bu etkinlikler sayesinde yeni teknikler öğrendiklerini, bu etkinliklerden ilham alarak kendilerini enstrüman çalarken daha rahat ifade ettiklerini ve rahatladıklarını belirtmişlerdir. Okullarında görmedikleri etkinlikleri BİLSEM’de yapmalarından dolayı okullarında başarılarının arttığını da ifade etmişlerdir. Bazı öğrenciler ise farklı bir etkinlik yapılmadığını sadece flüt ve piyano kullanıldığı için kendilerine bir katkı sağlamadığını dile getirmişlerdir.

3. Öğrencilerin Müzik Dersi Kapsamında Kullanılan Araç-Gereç ve Enstrümanların Konuları Öğrenmelerine Katkısına İlişkin Görüşlerine Ait Nitel Veri Çözümlemeleri

Öğrencilere üçüncü soru olarak, Müzik dersi kapsamında kullanılan araç-gereç ve enstrümanların bu derslerin konularını öğrenmelerine katkılarını belirlemek amacıyla, ‘Müzik dersi kapsamında kullanılan araç-gereç ve enstrümanların bu derslerin konularını öğrenmenize olan katkılarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?’ sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya ilişkin olarak oluşturulan temaya ait alt tema ve yükleme sayıları, Çizelge 4’de verilmiştir.

Çizelge 4. Derslerde kullanılan araç-gereç ve enstrümanların öğrenmeye katkılarına ilişkin kodlamalar ve yükleme sayıları

Müzik	f
Alt Temalar	
Olumlu	34
Olumsuz	4

Çizelge 4’de görüldüğü gibi öğrencilerin, Müzik dersi kapsamında kullanılan araç-gereç ve enstrümanların bu derslerin konularını öğrenmelerine olan katkılarına ilişkin görüşlerinin neler olduğuna dair verdikleri yanıtlar farklılık göstermektedir. Derslerde kullanılan araç-gereç ve enstrümanların öğrenmeye katkıları temasına ait Müzik dersi için iki alt tema oluşturulmuştur. Ana temaya ilişkin oluşan alt temalara bakıldığında; en fazla yükleme yapılandan en az

yükleme yapılana doğru, Müzik dersi için, ‘*Olumlu*’ (f:34), ‘*Olumsuz*’ (f:4), şeklinde sıralanmıştır. ‘Derslerde kullanılan araç-gereç ve enstrümanların öğrenmeye katkıları’ temasına ilişkin oluşturulan model aşağıda yer almaktadır.

1. Olumlu

Müzik öğretmenlerinin derslerde kullandıkları araç gereç ve enstrümanların öğrenmeye katkılarına ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde en fazla yüklemenin yapıldığı alt tema “olumlu” temasıdır. Olumlu alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır.

Öğrenci-2-E, “*Müzik dersindeyken öğretmen piyano çalınca ben de çalmak istiyorum, hevesim artıyor.*” diyerek enstrüman kullanımının kendisini derse karşı heveslendirdiğini söylemiştir. Diğer bir öğrenci,

Öğrenci-7-K, “*Yeni ve farklı araç gereçleri tanıdığım için bu dersleri çok daha iyi anlıyorum.*” demiştir. Bir başka öğrenci,

Öğrenci-8-E, “*Dersi dinledikten sonra enstrümanlarla uygulama yapınca daha hızlı öğrenmemi sağlıyor.*” diyerek kullanılan araç gereç ve enstrümanların uygulamadaki ve öğrenmede ki etkisine vurgu yapmıştır.

Öğrenci-13-K, “*Derste kullanılan araç gereç ve enstrümanlar sayesinde ders eğlenceli hale geliyor, bu da bizim öğrenme isteğimizi artırıyor.*” diyen bir öğrenci enstrümanların derse eğlence kattığını ve bu sayede öğrenme isteği oluştuğunu ifade etmiştir. Bir başka öğrenci,

Öğrenci-14-E, “*Müzik dersinde enstrümanlar sayesinde iyi çalınan parçayı anlıyor, sözlü ve melodik bir şekilde söyleyebiliyorum.*” demiştir.

Öğrenci-25-E, “*Müzik dersinde kullandığımız tüm araç gereç ve enstrümanlar deneme yapmamızı sağladığı için bizi geliştirir.*” diyerek kullanılan araç gereç ve enstrümanların uygulama ve tekrar yapmaya olanak sağladığını belirtmişlerdir.

2. Olumsuz

Müzik öğretmenlerinin derslerde kullandıkları araç gereç ve enstrümanların öğrenmeye katkılarına ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde bulunan diğer alt tema “olumsuz” temasıdır. Olumsuz alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır. Bir öğrenci,

Öğrenci-9-K, “*Müzik dersinde bir katkısı olduğunu düşünmüyorum.*” demiştir. Başka bir öğrenci,

Öğrenci-28-E, “*Müzik dersinde bir katkısı yok.*” diyerek araç gereç ve enstrümanların öğrenmesinde bir katkı oluşturmadığını ifade etmiştir. Bir diğer öğrenci ise,

Öğrenci-35-K, “*Müzik dersinde yeterli araç gereç ve enstrüman olmasına rağmen kullanamıyoruz, çünkü izin verilmiyor ve bu yüzden katkısı olmuyor.*” demiştir.

Bulgular incelendiğinde öğrencilerin çoğunluğunun Müzik dersinde kullanılan enstrümanların öğrenmeye katkısının olumlu olduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Öğrenciler enstrümanların yaratıcılığı arttırdığını ve el becerilerinin geliştiğini vurgulamışlardır. Özellikle

daha önce görmedikleri enstrümanları tanıma ve kullanma imkânı sağladığı için daha fazla eğlendiklerini belirtmişlerdir. Konuları öğrendikten sonra enstrümanlar sayesinde uygulama yapabildiklerini ve dersin daha anlaşılır hale geldiğini ifade etmişlerdir. Az sayıda da olsa (f=4) bazı öğrencilerin de enstrümanlar olmasına rağmen öğretmenin izin vermemesinden dolayı kullanmadıklarını ve bu yüzden öğrenmeye katkısı olmadığını ifade ettikleri dikkat çekici bir bulgu olarak görülmektedir.

4. Öğrencilerin Müzik Derslerinde En Hoşlandıkları Etkinlikler ve Sebeplerinin Neler Oluşuna Ait Nitel Veri Çözümlenmeleri

Öğrencilere dördüncü soru olarak, Müzik dersinde en çok hoşlandıkları etkinlikleri ve sebeplerini belirlemek amacıyla ‘*Müzik dersinde en hoşlandığınız etkinlikler ve sebepleri nelerdir?*’ sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya ilişkin olarak oluşturulan temaya ait alt tema ve yükleme sayıları, Çizelge 5’de verilmiştir.

Çizelge 5. En hoşlanılan etkinlikler ve sebeplerine ilişkin kodlamalar ve yükleme sayıları

Alt Temalar	f
Enstrüman Çalmak	22
Şarkı Söylemek	8
Hepsi	3
Hiçbiri	3
Şiir-Şarkı Yazmak	1
Bazıları	1

Çizelge 5’de görüldüğü gibi öğrencilerin Müzik derslerinde en hoşlandıkları etkinlikler ve sebeplerinin neler oluşuna ilişkin verdikleri yanıtlar farklılık göstermektedir. En hoşlanılan etkinlikler ve sebepleri temasına ait müzik dersi için altı alt tema oluşturulmuştur. Ana temaya ilişkin oluşan alt temalara bakıldığında; en fazla yükleme yapılandan en az yükleme yapılandan doğru, Müzik dersi için, ‘*Enstrüman çalmak*’ (f:22), ‘*Şarkı söylemek*’ (f:8), ‘*Hepsi*’ (f: 3), ‘*Hiçbiri*’ (f: 3), ‘*Şiir-şarkı yazmak*’ (f: 1), ‘*Bazıları*’ (f: 1), şeklinde sıralanmıştır. ‘En hoşlanılan etkinlikler ve sebepleri’ temasına ilişkin oluşturulan model aşağıda yer almaktadır.

1. Enstrüman çalmak

Öğrencilerin Müzik dersinde en çok hoşlandıkları etkinlikler ve sebeplerine ilişkin görüşleri ana teması içerisinde en fazla yüklemenin yapıldığı alt tema “enstrüman çalmak” temasıdır. Enstrüman çalma alt temasına ilişkin örnekler aşağıda sıralanmıştır.

Öğrenci-1-K, “*Müzik dersinde enstrüman çalmayı ve müzik eşliğinde şarkı söylemeyi seviyorum.*” demiştir. Bir diğer öğrenci,

Öğrenci-2-E, “*Melodika çalmak, enstrüman çalmak en sevdiğim etkinliklerdir.*” diyerek en sevdiği etkinliği ve enstrümanı örneklendirmiştir. Bir başka öğrenci,

Öğrenci-7-K, “*Müzik dersinde farklı müzik aletleri çalmayı öğrendiğimde çok mutlu oluyorum.*” şeklinde farklı enstrümanları kullanmanın kendisini mutlu ettiğine vurgu yapmıştır.

Öğrenci-8-E, “*Kesinlikle enstrüman çalmak, enstrümansız müzik dersi asla olamamalı.*” diyerek müzik dersinin enstrümansız asla olmayacağına dikkat çekmiştir. Yine bir başka öğrenci,

Öğrenci-20-E, “*En çok sevdiğim etkinlik enstrüman çalmak yani piyano.*”

2. Şarkı söylemek

Öğrencilerin Müzik dersinde en çok hoşlandıkları etkinlikler ve sebeplerine ilişkin görüşleri ana teması içerisinde bulunan diğer alt tema “şarkı söylemek” temasıdır. Şarkı söylemek alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır. Bir öğrenci,

Öğrenci-1-K, “*Müzik dersinde enstrüman çalmayı ve müzik eşliğinde şarkı söylemeyi seviyorum.*” cümlesiyle enstrüman eşliğinde şarkı söylemenin en sevdiği etkinlik olduğunu söylemiştir. Bir başka öğrenci de,

Öğrenci-12-E, “*Müzik dersinde piyano başında şarkı söylemek en güzel etkinlik.*” diyerek yine enstrüman eşliğinde şarkı söylemenin en sevdiği etkinlik olduğunu belirtmiştir. Diğer bir öğrenci ise,

Öğrenci-15-K, “*Müzik dersinde öğretmen piyano çalarken şarkı söylemeyi seviyorum, o zaman kendime özgüvenim artıyor.*” diyerek hem öğretmeni enstrüman çalarken şarkı söylemeyi sevdiğini hem de bu etkinlik sayesinde kendine özgüveni arttığını vurgulamıştır. En sevdiği etkinliğin şarkı söylemek olduğunu ifade eden bir başka öğrenci de,

Öğrenci-17-E, “*Müzik dersinde piyano çalıp ona göre ses tonumu ayarlayarak şarkı söylemeyi çok seviyorum.*” şeklinde görüş bildirmiştir.

Öğrenci görüşleri incelendiğinde Müzik dersinde en sevilen etkinlikler olarak enstrüman çalmak ve şarkı söylemek olduğu görülmektedir. Müzik dersinin enstrümansız mümkün olmadığını düşündüklerini belirtmişlerdir. Ses tonlarını ayarlayıp şarkı söylemenin kendilerinde özgüven oluşturduğunu ve mutlu olduklarını ifade etmişlerdir.

3. Hepsi

Öğrencilerin Müzik dersinde en çok hoşlandıkları etkinlikler ve sebeplerine ilişkin görüşleri ana teması içerisinde bulunan bir diğer alt tema “hepsi” temasıdır. Hepsi alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır. Bir öğrenci,

Öğrenci-11-E, “*Müzik dersinde çok eğlenceli etkinlikler var, yani hangisini yazsam diğeri hüznle bakıyor, bu yüzden hepsini seviyorum.*” ifadesiyle etkinliklerin tümünü sevdiğini ve ayırt edemediğini vurgulamıştır. Diğer bir öğrenci ise,

Öğrenci-39-K, “*Etkinliklerin hepsini seviyorum, istediğimizi yapabildiğimiz sürece.*” diyerek özgür bırakıldığı sürece tüm etkinlikleri sevdiğini belirtmiştir.

Görüşler, öğrencilerin Müzik dersinde yapılan tüm etkinlikleri sevdiğini göstermektedir. Ayırt edememesini hangi birini yazsam diğerine haksızlık ederim şeklinde belirtmiştir. Bunu yanı sıra bazı öğrenciler istediklerini yapabildikleri sürece etkinliklerin hepsini sevdiğini vurgulamışlardır.

4. Hiçbiri

Öğrencilerin Müzik dersinde en çok hoşlandıkları etkinlikler ve sebeplerine ilişkin görüşleri ana teması içerisinde bulunan diğer bir alt tema “hiçbiri” temasıdır. Hiçbiri alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır.

Öğrenci-4-E, “Müzik dersinde hoşlandığım hiçbir etkinlik yok.”

Öğrenci-9-K, “Müzik dersinde yapılan hiçbir şeyi sevmiyorum.”

5. Öğrencilerin Müzik Dersi Öğretmenlerinin Sınıf İçi İletişimine İlişkin Görüşlerine Ait Nitel Veri Çözümlemeleri

Öğrencilere beşinci soru olarak, Müzik dersi öğretmenlerinin sınıf içi iletişimlerinin nasıl olduğunu belirlemek amacıyla ‘Müzik dersi öğretmenlerinizin sınıf içi iletişimine ilişkin görüşleriniz nelerdir?’ sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya ilişkin olarak oluşturulan temaya ait alt tema ve yükleme sayıları Çizelge 6’da verilmiştir.

Çizelge 6. Öğretmenlerin sınıf içi iletişimine ilişkin kodlamalar ve yükleme sayıları

Alt Temalar	f
Olumlu	27
Olumsuz	14

Çizelge 6’da görüldüğü gibi öğrencilerin, Müzik dersi öğretmenlerinin sınıf içi iletişimine ilişkin görüşlerinin neler olduğuna dair verdikleri yanıtlar farklılık göstermektedir. Öğretmenlerin sınıf içi iletişimi temasına ait Müzik dersi için iki alt tema oluşturulmuştur. Ana temaya ilişkin oluşan alt temalara bakıldığında; en fazla yükleme yapılandırılan en az yükleme yapılandırılan, Müzik dersi için, ‘*Olumlu*’ (f:27), ‘*Olumsuz*’ (f:14), şeklinde sıralanmıştır.

1. Olumlu

Müzik dersi öğretmenlerinin sınıf içi iletişimine ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde en fazla yüklemenin yapıldığı alt tema “olumlu” temasıdır. Olumlu alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır. Bir öğrenci,

Öğrenci-13-K, “Her iki öğretmende ilk önce öğrencileri anlıyorlar, arkadaş gibi davranıyorlar.” sözleriyle öğretmenlerinin sınıf içi iletişimlerinde öğrencilerini anlıyor olmanın önemine vurgu yapmıştır. Bir başka öğrenci,

Öğrenci-15-K, “Müzik öğretmenimiz her birimizle birebir ilgileniyor, çok memnunuz.” ifadesiyle duygularını ortaya koymuştur. Diğer bir öğrenci,

Öğrenci-18-K, “Müzik öğretmeninin iletişimi güzel, bize hatalarımızı iyi bir şekilde anlatıyor ve yardım ediyor.” şeklinde öğretmeninin iletişiminin olumlu olduğunu düşünmesinin sebebini örneklandırarak açıklamıştır. Yine bir başka öğrenci,

Öğrenci-20-E, “Çok iyi ve eğlenceli bir müzik öğretmenine sahibiz.” diyerek öğretmenin olumlu davranışından dolayı memnuniyetini dile getirmiştir.

Öğrenci-21-K, “Müzik öğretmeni bize nazik bir biçimde davranıyor.” demiştir. Benzer görüşteki başka bir öğrenci,

Öğrenci-27-E, “Sınıfla iletişimlerinin iyi olduğunu düşünüyorum bizi anlıyorlar.” şeklinde yine öğretmenin kendilerini anlamasının önemini dile getirmiştir.

Bulgular incelendiğinde öğrencilerin Müzik dersi öğretmenlerinin sınıf içi iletişimi hakkında olumlu düşündükleri söylenebilir. Öğretmenin öğrencilerine arkadaş gibi yaklaştığı, esprili ve sevecen olduğunu, hatalarını tatlı bir dille söylediğini ve kendilerine yardım ederek düzeltmelerini sağladığını vurgulamışlardır. Öğretmenlerinin kendileriyle tek tek ilgilenmesinin öğrenciler için çok önemli olduğunu da özellikle belirtmişlerdir.

2. Olumsuz

Müzik dersi öğretmenlerinin sınıf içi iletişimine ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde bulunan diğer alt tema “olumsuz” temasıdır. Olumsuz alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır. Bir öğrenci,

Öğrenci-1-K, “Müzik öğretmenin biraz daha rahat olmasını isterdim, hiç rahat değiliz bu derste ve anlaşıyoruz.” sözleriyle öğretmenin derste rahat olmadığını ve öğrencileriyle iletişim kuramadığı için anlaşamadıklarını ifade etmiştir. Diğer bir öğrenci,

Öğrenci-2-E, “Müzik öğretmeni çok kızıyor, sürekli bağıyor. İletişim kuramıyoruz.” diyerek öğretmenin öğrencilerine kötü davranışları nedeniyle iletişim kuramadıklarını söylemiştir. Bir diğer öğrenci,

Öğrenci-16-E, “Müzik dersinde öğretmen fazla disiplinli olduğu için biraz sinirli.” şeklindeki ifadesiyle öğretmenin sinirli olmasından kaynaklı benzer olumsuz durumu ortaya koymuştur. Yine başka bir öğrenci,

Öğrenci-28-E, “Müzik öğretmeni çok kızıyor ve bağıyor. Kendime güvenimi kaybediyorum.” şeklinde öğretmenin olumsuz sınıf içi iletişimden dolayı özgüvenini kaybetmesine ilişkin korkusunu dile getirmiştir.

Öğrenci-35-K, “Kesinlikle iletişimi çok kötü, asla bizi anlamıyor ve anlamaya çalışmıyor.” diyerek öğretmenin kendilerini anlamadığına ve iletişiminin kötü olduğuna vurgu yapmıştır.

Bulgulara bakıldığında öğrencilerin Müzik dersi öğretmenlerinin sınıf içi iletişimlerinin olumsuz yönde değerlendirdiği görülmektedir. Öğretmenlerinin öğrencilere karşı sürekli sinirli olması ve bağırmasının kendilerine olan güvenlerini zedelediğini belirtmişlerdir. Derste rahat olmadıklarını, öğretmenlerinin kendilerini anlamadığını ve anlamaya çalışmadığını düşündüklerini vurgulamışlardır. İletişim kuramadıklarından şikâyetçi olmuşlardır.

6. Öğrencilerin Müzik Dersinde Öğrendiklerinin Sanata İlişkin Bakış Açısına Katkılarına Ait Nitel Veri Çözümlenmeleri

Öğrencilere altıncı soru olarak, Müzik dersinde öğrendiklerinin sanata ilişkin bakış açılarına katkılarının neler olduğunu belirlemek amacıyla ‘Müzik dersinde öğrendiklerinizin sanata olan bakış açınıza katkıları nelerdir?’ sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya ilişkin olarak oluşturulan temaya ait alt tema ve yüklem sayıları, Çizelge 7’de verilmiştir.

Çizelge 7. Derslerin sanata bakış açısına katkısına ilişkin kodlamalar ve yükleme sayıları

Müzik	f
Alt Temalar	
Bilgi sahibi olma-öğretici	10
Geliştiriyor	9
İlgi duyma-sevme	9
Kötü yönde	5
Katkı yok	3
Araştırmacı bakış açısı	1
Güzel yönde	1

Çizelge 7’de görüldüğü gibi öğrencilerin, Müzik dersinde öğrendiklerinin sanata olan bakış açılarına katkısının neler olduğuna ilişkin verdikleri yanıtlar farklılık göstermektedir. Bu ana temaya ait öğrenci görüşlerine ilişkin yapılan yüklemeler görülmektedir. Derslerin sanata bakış açısına katkısı temasına ait Müzik dersi için yedi alt tema oluşturulmuştur. Ana temaya ilişkin oluşan alt temalara bakıldığında; en fazla yükleme yapılandan en az yükleme yapılandan doğru, Müzik dersi için, ‘*Bilgi sahibi olma-öğretici*’ (f: 10), ‘*Geliştirme*’ (f: 9), ‘*İlgi duyma-sevme*’ (f: 9), ‘*Kötü yönde*’ (f: 5), ‘*Katkı yok*’ (f: 3), ‘*Araştırmacı bakış açısı*’ (f: 1), ‘*Güzel yönde*’ (f: 1), şeklinde sıralanmıştır.

1. Bilgi sahibi olma-öğretici

Müzik dersinde öğrendiklerinin sanata bakış açısına katkısına ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde en fazla yüklemenin yapıldığı alt tema “bilgi sahibi olma-öğretici” temasıdır. Buna ilişkin öğrenci görüşleri şöyledir:

Öğrenci-2-E, “Okulda öğrenmediklerimi burada gördüm ve birçok konuda bilgi sahibi oldum.”

Öğrenci-8-E, “Artık sanat hakkında bilgi sahibi olduğumu düşünüyorum.”

Öğrenci-14-E, “Müzik dersini öğrendikçe, bilgi sahibi oldukça, sanatın bir yaşam şekli olduğunu anladım.”

2. Geliştiriyor

Müzik dersinde öğrendiklerinin sanata bakış açısına katkısına ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde bulunan diğer alt tema “geliştiriyor” temasıdır.

Öğrenci-6-K, “Kesinlikle yararlıdırlar, çok seviyorum. Sanata olan bakış açımı geliştiriyorlar. Başarıyorum.”

Öğrenci-7-K, “Bu derslerde sanat ile ilgili yeni bilgiler öğreniyorum ve bu bana katkı sağlıyor, geliştiriyor.”

Öğrenci-12-E, “Müzik dersinde, okuldaki derse göre daha az stres yaşıyoruz ve rahatlıyoruz. Bundan dolayı sanat açısından beni çok geliştirdi.”

3. İlgi duyma-sevme

Müzik dersinde öğrendiklerinin sanata bakış açısına katkısına ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde bulunan bir diğer alt tema “ilgi duyma-sevme” temasıdır. İlgi duyma-sevme alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır.

Öğrenci-13-K, “Hiç ilgi duymadığım konulara, farklı metotlar sayesinde ilgi duymaya başladım. Artık müziği seviyorum.”

Öğrenci-15-K, “Sanata olan bakış açımı çok değiştirdi, bu dersleri hiç sevmiyordum, çok güzel şeyler öğrendim ve artık seviyorum.”

Öğrenci-27-E, “Çok katkısı var, sanatı bize sevdirdiler.”

4. Kötü yönde

Müzik dersinde öğrendiklerinin sanata bakış açısına katkısına ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde bulunan diğer bir alt tema “kötü yönde” temasıdır. Kötü yönde alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır.

Öğrenci-5-E, “Müzik benim için çok önemliydi, ama artık berbat bakıyorum.”

Öğrenci-30-K, “Müzik beni boğuyor, bunu öğretmen yapıyor. Yoksa benim müzikle ilgili bir problemim yok. Gitar çalma yeteneğine sahip olduğum halde beni soğutuyor.”

Öğrenci-35-K, “Müzik öğretmenin bize karşı çok kızması benim müzik sanatına artık kötü bakmama neden oldu.”

5. Katkı Yok

Müzik dersinde öğrendiklerinin sanata bakış açısına katkısına ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde bulunan başka bir alt tema da “katkı yok” temasıdır. Katkı yok alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır.

Öğrenci-1-K, “Müzik dersinde sadece enstrüman ve müzik eşliğinde şarkı söylediğimde ben kendimi müzik yönünden geliştirdiğimi düşünmüyorum. Yani hiç katkısı yok.”

Öğrenci-4-E, “Müzik dersinde aynı şeyleri sürekli yapıyoruz. Dolayısıyla katkısı olduğunu düşünmüyorum.”

Öğrenci-9-K, “Müzik dersinde öğretmenden dolayı hiçbir katkı olduğunu düşünmüyorum.”

Bulgular incelendiğinde, öğrencilerin Müzik dersinde öğrendiklerinden sonra sanata ilgi duymaya başladıklarını ve sanat eserlerini yorumlayabildiklerini ifade etmişlerdir. Özellikle sanatın hayatın her alanında olduğunu ve kendilerine objektiflik özelliği kattığını vurgulamışlardır. Müzik dersinde bilgi sahibi oldukça sanatın yaşam şekli olduğunu düşündüklerini ve kendilerinde sanata karşı merak uyandırdığını dile getirmişlerdir. Bazı öğrencilerin ise, daha önce enstrüman çalma yeteneği olmasına karşın BİLSEM’e geldikten sonra öğretmenin olumsuz davranışından dolayı sanata karşı bakış açısında kötü yönde değişiklik olduğunu ifade etmişlerdir.

7. Öğrencilerin Müzik Dersinde Teknolojiden Yararlanma Durumlarına İlişkin Görüşlerine Ait Nitel Veri Çözümlemeleri

Öğrencilere yedinci soru olarak, Müzik dersinde teknolojiden yararlanma durumlarına ilişkin görüşlerinin neler olduğunu belirlemek amacıyla, ‘Müzik dersinde teknolojiden yararlanma durumlarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?’ Sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya ilişkin olarak oluşturulan temaya ait alt temalar ve yükleme sayıları Çizelge 8’de verilmiştir.

Çizelge 8. Derslerde teknolojiden yararlanma durumuna ilişkin kodlamalar ve yükleme sayıları

Alt Temalar	f
Olumsuz	19
Olumlu	18

Çizelge 8’de görüldüğü gibi öğrencilerin, Müzik dersinde teknolojiden yararlanma durumuna ilişkin görüşlerinin neler olduğuna dair verdikleri yanıtlar farklılık göstermektedir. Derslerde teknolojiden yararlanma durumu temasına ait Müzik dersi için iki alt tema oluşturulmuştur. Ana temaya ilişkin oluşan alt temalara bakıldığında; en fazla yükleme yapılandan en az yükleme yapılandan doğru, Müzik dersi için, ‘**Olumlu**’ (f: 19), ‘**Olumsuz**’ (f: 18), şeklinde sıralanmıştır.

1. Olumsuz

Müzik dersi öğretmenlerinin derste teknolojiden yararlanma durumuna ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde en fazla yüklemenin yapıldığı alt tema “olumsuz” temasıdır. Olumsuz alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır.

Öğrenci-3-E, “Müzik dersi tamamen teknolojisizlik.”

Öğrenci-15-K, “Müzik öğretmeni genellikle kitaptan nota yazdırıyor ve teknolojiyi kullanmıyor, sıkıcı.”

Öğrenci-28-E, “Hiç yararlanmadığımızı düşünüyorum.”

Öğrenci-30-K, “Müzik dersinde teknolojiyi yeterince kullanmıyoruz. Çünkü bizimde kullanmamıza izin vermiyor ve öğrenemiyorum.”

Öğrenci-35-K, “Müzikte hiç teknoloji yok, sadece yazdırarak ya da şarkı söyletmekle olmaz.”

Öğrenci görüşleri incelendiğinde, Müzik dersinde öğretmenlerinin teknolojiden yararlanmıyor olduğunu belirttikleri görülmektedir. Müzik dersinde teknolojiden yararlanmak yerine kitaptan nota yazıyor olmalarını örnek vererek memnuniyetsizliklerini dile getirmişlerdir. Mevcut olan teknolojiyi de öğretmenlerinin öğrencilere kullanmalarına izin vermemesinden şikâyetçi olmuşlardır.

2. Olumlu

Müzik dersi öğretmenlerinin derste teknolojiden yararlanma durumuna ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde bulunan diğer alt tema “olumlu” temasıdır. Olumlu alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır.

TİDSAD

Öğrenci-4-E, “Teknolojiden yararlanıyoruz.”

Öğrenci-7-K, “Müzik dersinde teknolojik aletler olan çalgıları tanıyıp kullanmayı öğrendiğimiz için, teknolojiden yararlanmış oluyoruz.”

Öğrenci-13-K, “Teknoloji günümüzün olmazsa olmazıdır, bu yüzden teknolojiye ihtiyaç duyarız ve bu derslerde yararlanıldığını düşünüyorum.”

Öğrenci-14-E, “Müzik dersinde piyano eşliğinde şarkı söylüyoruz, bu enstrümanların teknolojik olduğunu düşünürsek yararlanılıyor denilebilir.”

Görüşler, bazı öğrencilerin ise enstrümanları teknoloji olarak düşündüklerinden dolayı, Müzik dersinde teknolojiden yararlandıklarını düşündükleri görülmektedir. Teknolojinin günümüzün olmazsa olmazı diyerek derslerde kullanılmasının önemini vurgulamışlardır.

8. Öğrencilerin Müzik Dersi Öğretmeni Olmaları Durumunda Dersi Nasıl Yürüteceklerine İlişkin Görüşlerine Ait Nitel Veri Çözümlemeleri

Öğrencilere sekizinci soru olarak, ileride Müzik dersi öğretmeni olmaları durumunda bu dersi nasıl yürüteceklerine ilişkin görüşlerinin neler olduğunu belirlemek amacıyla, ‘Eğer ileride Müzik dersi öğretmeni olursanız bu dersi nasıl yürütürsünüz?’ sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya ilişkin olarak oluşturulan temaya ait alt temalar ve yükleme sayıları Çizelge 9’da verilmiştir.

Çizelge 9. Müzik öğretmeni olma durumuna ilişkin kodlamalar ve yükleme sayıları

Alt Temalar	f
Eğlenceli	10
Mevcut durum	9
Öğrencilere kızmayarak	5
Farklı enstrümanlar	3
Müzik öğretmeni olmam	3
Öğrencilere yardım ederek	2
Şarkı ezberleterek	2
Asla müzik öğretmenim gibi olmam	1
Dersi sevdirmeye çalışarak	1
Gelecekteki duruma göre	1
Gösterip yaptırma	1
Hataları söyleyerek	1
Özgür	1
Teknolojiden yararlanarak	1
Yetenek alanlarına göre	1

Çizelge 9’da ‘Siz olsaydınız’ temasına ait Müzik dersi için on beş alt tema oluşturulmuştur. Ana temaya ilişkin oluşan alt temalara bakıldığında; en fazla yükleme yapılandan en az yükleme yapılandan doğru, Müzik dersi için, ‘Eğlenceli’ (f: 10), ‘Mevcut durum’ (f: 9), ‘Kızmayarak’ (f: 5), ‘Farklı enstrümanlarla’ (f: 3), ‘Müzik öğretmeni olmam’ (f: 3), ‘Öğrencilere

yardım ederek’ (f: 2), *‘Şarkı ezberleterek*’ (f: 2), *‘Asla Müzik öğretmenim gibi olmam*’ (f: 1), *‘Dersi sevdirmeye çalışarak*’ (f: 1), *‘Gelecekteki duruma göre*’ (f: 1), *‘Gösterip yaptırma*’ (f: 1), *‘Hataları söyleyerek*’ (f: 1), *‘Özgür*’ (f: 1), *‘Teknolojiden yararlanarak*’ (f: 1), *‘Yetenek alanlarına göre*’ (f: 1), şeklinde sıralanmıştır.

1. Eğlenceli

Müzik dersi öğretmeni olmaları durumunda bu dersi nasıl yürüteceklerine ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde en fazla yüklemenin yapıldığı alt tema “eğlenceli” temasıdır. Eğlenceli alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır.

Öğrenci-1-K, “*Müzik dersini kesinlikle eğlenceli bir hale getirerek yürütürüm.*”

Öğrenci-2-E, “*Çocuklara hiç bağırمام, kızmam, arada sırada şarkı, oyun açıp eğlendiririm.*”

Öğrenci-10-K, “*Müzik öğretmeni olursam daha enerjik ve eğlenceli ders işlerim.*”

Öğrenci-37-E, “*Dersi eğlenceli ve faydalı bir şekilde geçirmeye çalışırdım.*”

2. Mevcut durum

Müzik dersi öğretmeni olmaları durumunda bu dersi nasıl yürüteceklerine ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde bulunan diğer alt tema “mevcut durum” temasıdır. Mevcut durum alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır.

Öğrenci-6-K, “*Aynı şuan ki öğretmenlerimiz gibi olurum.*”

Öğrenci-8-E, “*Aynı Bilim ve Sanat Merkezindeki öğretmenlerim gibi dersi yürütürdüm.*”

Öğrenci-21-K, “*Bizim Müzik öğretmenimiz gibi yürütürdüm.*”

Öğrenci-33-E, “*Kendi öğretmenlerimiz gibi yürütürdüm.*”

3. Kızmayarak

Müzik dersi öğretmeni olmaları durumunda bu dersi nasıl yürüteceklerine ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde bulunan diğer bir alt tema “kızmayarak” temasıdır. Kızmayarak alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır.

Öğrenci-2-E, “*Çocuklara hiç bağırمام, kızmam, arada sırada şarkı, oyun açıp eğlendiririm.*”

Öğrenci-3-E, “*Güzel etkinlikler yapıp, öğrencilere kızmayarak ve yardım eden bir öğretmen olurum.*”

Öğrenci-26-K, “*Çocuklara ne kadar yanlış yapsalar da kızmam, hızlarını yavaş yavaş arttırırım.*”

4. Farklı enstrümanlar

Müzik dersi öğretmeni olmaları durumunda bu dersi nasıl yürüteceklerine ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde bulunan bir diğer alt tema da “farklı enstrümanlarla” temasıdır. Farklı enstrümanlarla alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır.

Öğrenci-7-K, “Bütün öğrencilerime farklı müzik aletleri kullanarak onların dersi daha iyi anlamasını sağladım.”

Öğrenci-15-K, “Müzik öğretmeni olsaydım sadece flütle değil de tuşlu melodika ile etkinlik yapardım, koro kurardım ve şarkı söyletirdim.”

5. Müzik öğretmeni olmam

Müzik dersi öğretmeni olmaları durumunda bu dersi nasıl yürüteceklerine ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde bulunan diğer bir alt tema ise “müzik öğretmeni olmam” temasıdır. Müzik öğretmeni olmam alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır.

Öğrenci-5-E, “Müzik öğretmeni olmam.”

Öğrenci-9-K, “Asla Müzik öğretmeni olmam.”

Öğrenci-28-E, “Müzik öğretmeni olmayı düşünmüyorum.”

6. Öğrencilere yardım ederek

Müzik dersi öğretmeni olmaları durumunda bu dersi nasıl yürüteceklerine ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde bulunan başka bir alt tema daha öğrencilere yardım ederek” temasıdır. Buna ilişkin görüşler aşağıda sıralanmıştır.

Öğrenci-3-E, “Güzel etkinlikler yapıp, öğrencilere kızmayarak ve yardım eden bir öğretmen olurum.”

Öğrenci-39-K, “Müzik öğretmeni olursam öğrencilere yardımcı olur ve onları yönlendirerek dersi yürütürdüm.”

7. Şarkı ezberleterek

Müzik dersi öğretmeni olmaları durumunda bu dersi nasıl yürüteceklerine ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde en az yüklemenin yapıldığı alt tema “şarkı ezberleterek” temasıdır. Şarkı ezberleterek alt temasına referans olacağı düşünülen örnek aşağıda verilmiştir.

Öğrenci-24-E, “Müzik dersinde öğrencilerime şarkı ezberletirdim.”

Bulgular incelendiğinde öğrencilerin ileride Müzik öğretmeni olmaları durumunda dersi nasıl yürüteceklerine ilişkin görüşlerinin çoğunluğunun mevcut durum cevabıyla şuan ki derslerinden memnuniyetlerini dile getirdikleri görülmektedir. Öğrenciler, farklı etkinlikler yaparak dersi eğlenceli hale getireceklerini ve öğrencilerinin bu sayede daha iyi öğreneceklerini düşündükleri sonucuna ulaşmıştır. Öğrencilerin yetenek alanlarını keşfedip, yetenek alanına göre geliştirilmesi gerektiğine vurgu yapmışlardır. Uygulama ağırlıklı bir ders olmasından dolayı gösterip yaptırmanın önemini belirtmişlerdir.

9. Müzik Derslerinin Öğrencilere Göre Daha Etkili Nasıl Yürütülebileceğine İlişkin Görüşlerine Ait Nitel Veri Çözümlenmeleri

Öğrencilere dokuzuncu soru olarak, Müzik derslerinin daha etkili nasıl yürütülebileceğine ilişkin görüşlerinin neler olduğunu belirlemek amacıyla, ‘Size göre Müzik dersleri daha etkili nasıl yürütülebilir?’ Sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya ilişkin olarak oluşturulan temaya ait alt temalar ve yükleme sayıları Çizelge 10’da verilmiştir.

Çizelge 10. Derslerin daha etkili nasıl yürütülebileceğine ilişkin öğrenci görüşlerine ait kodlamalar ve yükleme sayıları

Alt Temalar	f
Eğlenceli	9
Mevcut durum	9
Ders saati artmalı	7
Enstrümanlarla	4
Bağırılmadan	2
Daha fazla deneme yaptırılarak	2
Daha fazla materyal	2
Etkinlikler artmalı	2
Öğretmen değiştirilerek	2
Teknolojiden faydalanılarak	2
Bilmiyorum	1
Bireysel	1
Şarkı ağırlıklı	1

Çizelge 10’da görüldüğü gibi öğrencilerin, Müzik derslerinin daha etkili nasıl yürütülebileceğine ilişkin görüşlerinin neler olduğuna dair verdikleri yanıtlar farklılık göstermektedir. Dersler daha etkili nasıl yürütülebilir temasına ait Müzik dersi için on üç alt tema oluşturulmuştur. Ana temaya ilişkin oluşan alt temalara bakıldığında; en fazla yükleme yapılandırılan en az yükleme yapılandırılan doğru, Müzik dersi için, ‘Eğlenceli’ (f: 9), ‘Mevcut durum’ (f: 9), ‘Ders saati artmalı’ (f: 7), ‘Enstrümanlarla’ (f: 4), ‘Bağırılmadan’ (f: 2), ‘Daha fazla deneme’ (f: 2), ‘Daha fazla materyal’ (f: 2), ‘Etkinlikler artmalı’ (f: 2), ‘Öğretmen değiştirilerek’ (f: 2), ‘Teknolojiden faydalanılarak’ (f: 2), ‘Bilmiyorum’ (f: 1), ‘Bireysel’ (f: 1), ‘Şarkı ağırlıklı’ (f: 1), şeklinde sıralanmıştır.

1. Eğlenceli

Müzik dersinin daha etkili nasıl yürütülebileceğine ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde en fazla yüklemenin yapıldığı alt tema “eğlenceli” temasıdır. Eğlenceli alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır.

Öğrenci-1-K, “Müzik dersi biraz daha eğlenceli olmalı.”

Öğrenci-4-E, “Eğlenceli şekilde daha etkili yürütülebilir.”

Öğrenci-10-K, “Müzik dersi daha eğlenceli, etkinliklerle ve enerjik geçmeli.”

Öğrenci-30-K, “Müzik dersinde oyunlar oynatılmalı, ders eğlenceli hale getirilmeli.”

Öğrenci-35-K, “Müzik dersi daha canlı, daha eğlenceli olmalı.”

Görüşler, Müzik dersinin daha etkili yürütülmesinin eğlenceli olmasına bağlı olduğuna vurgu yaptıkları görülmektedir. Eğlenceli olduğunda dersin daha iyi anlaşıldığını belirtmişlerdir.

2. Mevcut durum

Müzik dersinin daha etkili nasıl yürütülebileceğine ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde bulunan diğer alt tema “mevcut durum” temasıdır. Mevcut durum alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır.

Öğrenci-7-K, “*Bence şuan oldukça etkili yürütülüyor.*”

Öğrenci-12-E, “*Şuan oldukça iyi bence.*”

Öğrenci-13-K, “*Müzik dersi etkili olarak yürütülüyor.*”

Öğrenci-14-E, “*Ben olduğunca iyi ve etkili şekilde yürütüldüğünü düşünüyorum.*”

Öğrenci-33-E, “*Müzik dersi şuan yeterli ve etkili.*”

Öğrenci-42-E, “*Bence şu anki hali iyi, devam edebilir.*”

Öğrenci görüşleri incelendiğinde, Müzik dersinin etkili biçimde yürütüldüğü ve mevcut durumdan memnun oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

3. Ders saati artmalı

Müzik dersinin daha etkili nasıl yürütülebileceğine ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde bulunan bir diğer alt tema “ders saati artmalı” temasıdır. Ders saati artmalı alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır.

Öğrenci-3-E, “*Kesinlikle ders saatleri artmalı ve zamanları uzatılmalı.*”

Öğrenci-8-E, “*Ders saati çoğaltılarak.*”

Öğrenci-17-E, “*Bence şuan yeterli ama birkaç hafta değil de 5 hafta müzik dersi olmalı.*”

Öğrenci-18-K, “*Haftalık ders saatleri arttırılmalı ve daha çok faaliyet yaptırılabilir.*”

Öğrenci-40-K, “*Müzik dersinin daha etkili olabilmesinin bir çözümü de bence ders süresinin uzatılmasıdır.*”

Bütün bu görüşler doğrultusunda öğrenciler Müzik dersinin daha etkili olabilmesi için ders saatinin arttırılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Ders saati arttığında etkinliklerin daha fazla olacağını ve dersi daha iyi anlayacaklarını düşündüklerini vurgulamışlardır.

4. Enstrümanlarla

Müzik dersinin daha etkili nasıl yürütülebileceğine ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde bulunan diğer bir alt tema da “enstrümanlarla” temasıdır. Enstrümanlarla alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır.

Öğrenci-15-K, “*Müzik dersinde flüt yerine daha çok farklı enstrümanlarla daha etkili hale getirilebilir.*”

Öğrenci-19-E, “*Daha fazla enstrümanlarla eğlenceli bir şekilde ders işletilerek.*”

Öğrenci-24-E, “Enstrüman çok az, müzik enstrümansız olur mu? Bence daha fazla enstrüman kullanılmalı ancak o zaman etkili olabilir.”

Öğrenci-36-E, “Daha etkili yürütülmesi için sadece piyano çalınmamalı, farklı ve daha çok enstrümanlar olmalı.”

5. Bağırılmadan

Müzik dersinin daha etkili nasıl yürütülebileceğine ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde bulunan bir diğer alt tema ise “bağırılmadan” temasıdır. Bağırılmadan alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır.

Öğrenci-2-E, “Bence öğrencilere bağırılmasın ki etkili olsun, ben müzik öğretmeni ba-
ğırınca hiçbir şey anlamıyorum.”

Öğrenci-29-E, “Kesinlikle öğrencilere kızılmamalı, bağırılmamalı.”

6. Daha fazla deneme

Müzik dersinin daha etkili nasıl yürütülebileceğine ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde bulunan bir başka alt tema “daha fazla deneme” temasıdır. Daha fazla deneme alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır.

Öğrenci-23-E, “Bizimle daha fazla deneme yaptırarak etkili işlenebilir.”

Öğrenci-25-E, “Bir etkinlik yapıyorsa daha fazla denememize izin verilmeli.”

7. Daha fazla materyal

Müzik dersinin daha etkili nasıl yürütülebileceğine ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde bulunan başka bir alt tema da “daha fazla materyal” temasıdır. Daha fazla materyal alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır.

Öğrenci-24-E, “Ders işlerken daha fazla materyal kullanılmalı.”

Öğrenci-38-E, “Daha etkili yürütülmesi için daha fazla ders saati ve daha fazla mater-
yal lazım, mevcut olanlar bence bu ders için yetersiz.”

8. Etkinlikler artmalı

Müzik dersinin daha etkili nasıl yürütülebileceğine ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde bulunan yine diğer bir alt tema “etkinlikler artmalı” temasıdır. Etkinlikler artmalı alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır.

Öğrenci-18-K, “Haftalık ders saatleri arttırılmalı ve daha çok faaliyet yaptırılabilir.”

Öğrenci-32-E, “Müzik dersinde etkinlikler artmalıdır.”

9. Öğretmen değiştirilerek

Müzik dersinin daha etkili nasıl yürütülebileceğine ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde bulunan diğer bir alt tema “öğretmen değiştirilerek” temasıdır. Öğretmen değiştirilerek alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır.

Öğrenci-5-E, “Müzik öğretmeni değiştirilerek ancak etkili olabilir.”

Öğrenci-9-K, “Müzik öğretmeni değişmeli hem de hemen.”

10. Teknolojiden faydalanılarak

Müzik dersinin daha etkili nasıl yürütülebileceğine ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde bulunan diğer bir alt tema daha “teknolojiden faydalanılarak” temasıdır. Teknolojiden faydalanılarak alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır.

Öğrenci-16-E, “Müzik dersinde yapılan tüm işlerin daha iyi yapılması gerekli, öncelikle ve en önemlisi teknolojiden faydalanılması, teknolojinin kullanılması gerekli.”

Öğrenci-26-K, “Müzik dersinde teknolojiyi daha iyi ve fazla kullanarak.”

Öğrenci görüşlerine bakıldığında, dersin daha etkili yürütülebilmesi için etkinliklerin artması ve daha fazla enstrüman kullanılması gerektiğini düşündükleri görülmektedir. Mevcut enstrümanların yetersiz olduğundan şikâyetçi olmuşlardır. Daha etkili olabilmesi için öğretmenlerinin tek tek ilgilenmesi ve daha bireysel işlenmesi gerektiğine vurgu yapmışlardır. Bazı öğrenciler teknolojiden daha fazla yararlanılması gerektiğini ve öğretmenin daha sakin olması durumunda daha etkili olacağını söylemişlerdir. Birkaç öğrenci de dersin etkili olabilmesi için tek çözümünün öğretmenin değiştirilmesi olduğunu ifade etmişlerdir.

10. Müzik Dersinde Yaşanılan Sorunlar ve Olası Çözümlerine İlişkin Görüşlerine Ait Nitel Veri Çözümlemeleri

Öğrencilere 10. soru olarak, Müzik derslerinde yaşanan sorunlar ve bu sorunlara olası çözüm önerilerine ilişkin görüşlerinin neler olduğunu belirlemek amacıyla, ‘Müzik dersinde yaşadığınız sorunlara ilişkin görüşleriniz ve size göre olası çözümleri nelerdir?’ sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya ilişkin olarak oluşturulan temaya ait alt temalar ve yükleme sayıları Çizelge 11’de verilmiştir.

Çizelge 11. Derslerde yaşanan sorunlar ve olası çözümlere ilişkin öğrenci görüşlerine ait kodlamalar ve yükleme sayıları

Müzik	f
Alt Temalar	
Sorun yok	18
Öğretmenin olumsuz davranışı	8
Öğretmen değiştirilmeli	5
Daha çok enstrüman kullanılmalı	4
Eğlenceli aktiviteler yapılmalı	3
Fikrim yok	2
Farklı çözümler aranarak	1
Öğrenci sayısı	1
Öğretmenin yardımıyla	1

Çizelge 11’de görüldüğü gibi öğrencilerin, Müzik derslerinde yaşanan sorunlar ve olası çözümlerine ilişkin görüşlerinin neler olduğuna dair verdikleri yanıtlar farklılık göstermektedir. Derslerde yaşanan sorunlar ve olası çözümler temasına ait Müzik dersi için dokuz alt tema

oluşturulmuştur. Ana temaya ilişkin oluşan alt temalara bakıldığında; en fazla yükleme yapılan-
dan en az yükleme yapılanına doğru, Müzik dersi için, ‘*Sorun yok*’ (f: 18), ‘*Öğretmenin olumsuz
davranışı*’ (f: 8), ‘*Öğretmen değiştirilmeli*’ (f: 5), ‘*Daha çok enstrüman kullanılmalı*’ (f: 4),
‘*Eğlenceli aktiviteler yapılmalı*’ (f: 3), ‘*Fikrim yok*’ (f: 2), ‘*Farklı çözümler aranarak*’ (f: 1),
‘*Öğrenci sayısı*’ (f: 1), ‘*Öğretmenin yardımıyla*’ (f: 1), şeklinde sıralanmıştır.

1. Sorun yok

Müzik dersinde yaşanan sorunlar ve olası çözümlerine ilişkin öğrenci görüşleri ana
teması içerisinde en fazla yüklemenin yapıldığı alt tema “sorun yok” temasıdır. Sorun yok alt
temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır. Bir öğrenci,

Öğrenci-6-K, “*Müzik dersinde hiçbir sorun yaşamıyorum.*” demiştir. Diğer bir öğrenci,

Öğrenci-7-K, “*Müzik dersinde bir sorun yaşamıyorum.*” demiştir. Bir başka öğrenci,

Öğrenci-14-E, “*Şuana kadar yaşadığım büyük bir sorun yok.*” demiştir. Yine bir başka
öğrenci,

Öğrenci-18-K, “*Müzik dersinde bir sorun yaşamıyorum, yaşarsam mutlaka öğretme-
nimle konuşup çözüme kavuştururuz.*” diyerek sorun yaşamadığını söylemiş ve olası sorun
yaşamaması durumunda öğretmenle konuşarak çözüme kavuşacağına duyduğu inancı vurgula-
mıştır. Bir başka öğrenci ise,

Öğrenci-31-E, “*Müzik dersinde bir sorun yaşamıyorum.*” şeklinde sorun yaşamadığını
ifade etmiştir.

Öğrencilerin görüşlerine bakıldığında Müzik dersinde büyük bir sorun olmadığını dü-
şündükleri görülmüştür. Yaşanılan küçük problemlerin öğretmenle konuşarak çözüldüğünü
belirterek, memnuniyetlerini dile getirmişlerdir.

2. Öğretmenin olumsuz davranışı

Müzik dersinde yaşanan sorunlar ve olası çözümlerine ilişkin öğrenci görüşleri ana
teması içerisinde bulunan diğer alt tema “öğretmenin olumsuz davranışı” temasıdır. Öğretmenin
olumsuz davranışı alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır. Bir
öğrenci,

Öğrenci-1-K, “*Müzik öğretmeni hep kızıyor ve bağırıyor. Müzik öğretmeni daha iyi
davranmalı.*” diyerek öğretmenin kendilerine kötü davrandığını ifade etmiştir. Diğer bir öğren-
ci,

Öğrenci-2-E, “*Müzik dersinde sorun var, öğretmen sürekli kızıyor ve bağırıyor. Bence
bunları yapmamalı.*” şeklinde öğretmenin olumsuz davranışından kaynaklı sorun yaşadıklarını
ve bunların yapılmamasını gerektiğini vurgulamıştır. Bir diğer öğrenci,

Öğrenci-5-E, “*Müzik öğretmeni daha az sinirli olmalı.*” demiştir.

Öğrenci-15-K, “*Müzik öğretmeni derslerde daha az sinirli olmalı.*” şeklinde öğretme-
nin sinirli olmasından dolayı problemi dile getirmiştir. Yine bir başka öğrenci,

Öğrenci-28-E, “*Müzik dersi çok sıkıcı ve öğretmen korkutucu.*” demiş ve öğretmenden
korktuğundan dolayı derste sıkıldığını ifade etmiştir.

Görüşler, öğrencilerin yaşadığı sorunların Müzik öğretmenlerinin olumsuz davranışlarından kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerinin kendilerine iyi davranarak iyi iletişim kurabilmesi halinde sorunun çözüleceğini düşündüklerini belirtmişlerdir.

3. Öğretmenin değiştirilmesi

Müzik dersinde yaşanan sorunlar ve olası çözümlerine ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde bulunan bir diğer alt tema “öğretmenin değiştirilmesi” temasıdır. Öğretmenin değiştirilmesi alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır. Bir öğrenci,

Öğrenci-4-E, “*Tek çözüm öğretmenin değiştirilmesi.*” demiştir. Diğer bir öğrenci,

Öğrenci-9-K, “*Müzik öğretmeni değişirse bütün sorunlar bitecek.*” diyerek tek çözümün öğretmenin değiştirilmesi olduğunu ve böylece bütün sorunların biteceğini düşündüğünü söylemiştir. Yine bir başka öğrenci,

Öğrenci-10-K, “*Müzik dersi için öğretim şekli çok sıkıcı ve çözüm olarak öğretmenin acilen değişmesi gerekli.*” şeklinde öğretmenden kaynaklanan öğretim yönteminin kötü olduğunu ve acil olarak öğretmenin değiştirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu doğrultuda görüş bildiren bir diğer öğrenci ise,

Öğrenci-35-K, “*Müzik dersinde sorunlarım var. Çözüm:*

1. *Müzik öğretmeni kesinlikle değişmeli!*
2. *Enstrüman kullanılmasına izin verilmeli,*
3. *Eğlenceli aktiviteler yapılmalı.*” diyerek bütün sorunların öğretmenden kaynaklandığını ve öğretmenin değiştirilerek sorunların çözüleceğini belirtmiştir.

Bulgular incelendiğinde öğrencilerin Müzik öğretmenleri ile sorun yaşadıkları görülmektedir. Öğretim şeklinin de çok sıkıcı olduğuna vurgu yapmışlardır. Tek çözümün Müzik öğretmenlerinin değiştirilmesi olduğunu düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır.

4. Daha çok enstrüman

Müzik dersinde yaşanan sorunlar ve olası çözümlerine ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde bulunan diğer bir alt tema “daha çok enstrüman” temasıdır. Daha çok enstrüman alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır. Bir öğrenci,

Öğrenci-24-E, “*Benim sorunum müzik dersinde çok az enstrüman kullanıyoruz, daha fazla olmalı.*” diyerek müzik dersinde olması gereken enstrümanı çok az kullanmalarından kaynaklı sorununu dile getirmiştir. Bu görüş doğrultusunda bir başka öğrenci ise,

Öğrenci-25-E, “*Müzik dersinde daha çok enstrüman kullanmalıyız.*” demiştir.

5. Eğlenceli aktiviteler yapılmalı

Müzik dersinde yaşanan sorunlar ve olası çözümlerine ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde bulunan diğer bir alt tema ise “eğlenceli aktiviteler yapılmalı” temasıdır. Eğlenceli aktiviteler yapılmalı alt temasına referans olacağı düşünülen örnek aşağıda verilmiştir.

Öğrenci-23-E, “Bazen müzik dersi çok sıkıcı hale geliyor bunu engellemek için, öğretmenin bizimle ara sıra konuşması gerekiyor. Eğlenceli aktiviteler yapması gerekiyor.” diyerek sorunun dersin eğlenceli geçmemesi olduğunu belirtmiştir. Çözüm önerisi olarak ise, derslerde daha eğlenceli etkinlikler yapılması gerektiğini belirtmiştir.

6. Fikrim yok

Müzik dersinde yaşanan sorunlar ve olası çözümlerine ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde bulunan diğer alt tema “fikrim yok” temasıdır. Fikrim yok alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır. Bir öğrenci,

Öğrenci-3-E, “Sorunlar hakkında bir fikrim yok.” diyerek sorunlar hakkında bir fikir belirtmemiştir. Başka bir öğrenci de,

Öğrenci-27-E, “Fikrim yok.” demiştir.

Bulgulara bakıldığında öğrencilerin Müzik dersinde enstrüman kullanılmasının yetersizliği ve öğrenci sayısının çokluğundan dolayı sorunlar yaşadıkları görülmektedir. Öğrenciler, daha fazla enstrüman ile etkinlik yapmaları sağlandığında ve öğretmenlerinin etkinlikler sırasında kendilerine yardım etmesiyle sorunların çözüleceğini düşündüklerini ifade etmişlerdir. Bazı öğrenciler ise, sorunlar hakkında fikir sahibi olmadıklarını belirtmişlerdir.

11. Öğrencilerin Bilim ve Sanat Merkezindeki Uygulamaların Sanatla İlgili Derslere Bakış Açısında Oluşturduğu Değişikliklere İlişkin Görüşlerine Ait Nitel Veri Çözümlemeleri

Öğrencilere 11. soru olarak, Bilim ve Sanat Merkezindeki uygulamaların sanatla ilgili derslere bakış açılarında bir değişiklik oluşturup oluşturmadığını belirlemek amacıyla, ‘*Bilim ve Sanat Merkezindeki uygulamaların sanatla ilgili derslere bakış açınızda oluşturduğu değişikliklere ilişkin görüşleriniz nelerdir?*’ sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya ilişkin olarak oluşturulan temaya ait alt temalar ve yükleme sayıları Çizelge 12’de verilmiştir.

Çizelge 12. Uygulamaların sanatla ilgili derslere bakış açısında oluşturduğu değişikliklere ilişkin öğrenci görüşlerine ait kodlamalar ve yükleme sayıları

Alt Temalar	f
Olumlu	33
Olumsuz	2
Değişiklik yok	2

Çizelge 12’de görüldüğü gibi öğrencilerin Bilim ve Sanat Merkezi’ndeki uygulamaların sanatla ilgili derslere bakış açılarında oluşturduğu değişikliklere ilişkin görüşlerinin neler olduğuna dair verdikleri yanıtlar farklılık göstermektedir. Uygulamaların sanatla ilgili derslere bakış açısındaki oluşturduğu değişiklikler temasına ait Müzik dersi için üç alt tema oluşturulmuştur. Ana temaya ilişkin oluşan alt temalara bakıldığında; en fazla yükleme yapılandırılan en az yükleme yapılandırılan doğru, Müzik dersi için, ‘*Olumlu*’ (f: 33), ‘*Olumsuz*’ (f: 2), ‘*Değişiklik yok*’ (f: 2), şeklinde sıralanmıştır.

1. Olumlu

Müzik dersinde yapılan uygulamaların sanatla ilgili derslere bakış açısında oluşturduğu değişikliklere ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde en fazla yüklemenin yapıldığı alt tema “olumlu” temasıdır. Olumlu alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır. Bir öğrenci,

Öğrenci-2-E, “*Buradaki etkinlikler daha kolay öğrenmemi sağladı. Okulda konularda geriyiz, Bilim ve Sanat Merkezinde çoğu bilgiyi daha öncesinde öğreniriz.*”

Öğrenci-6-K, “*Sanatla ilgili derslere bakışımı değiştiriyor. Eskiden her şeyin yani derslerin matematik ve fen olduğunu düşünüyordum, ama şimdi BİLSEM’e gelerek sanatı keşfettim.*”

Öğrenci-7-K, “*Etkinlikler benim müzik dersinde daha başarılı olmamı sağladı.*”

Öğrenci-8-E, “*Burada yapılan uygulamalar bana Müzik dersini sevdirdi.*”

Öğrenci-10-K, “*Müzik dersinde yapılan uygulamalar, okuldaki dersimde daha ileride olmama neden oldu ve bu çok güzel.*”

Öğrenci-18-K, “*Müzik dersinde yapılan etkinlikler sayesinde sevmediğim dersleri sevdim, yeteneklerimi gördüm. Kendime güvenim arttı, diğer okulumda ön bilgi ile gitmiş oldum ve özel bir insan olduğumu anladım.*”

Öğrenci-22-E, “*Bilim ve Sanat Merkezine geldikten sonra çok değiştim, müziksiz hiçbir şey yapamadığımı fark ettim.*”

Öğrenci-40-K, “*Bu etkinlikler sanat konusunda değer anlamama yardımcı oluyor. Eskiden gereksiz ve değersiz düşündüğüm derslerin ve sanatın, ne emeklerle gerçekleştirildiğinin farkına vardım.*”

Bulgular incelendiğinde, öğrencilerin Müzik dersinde yapılan uygulamaların sanatla ilgili derslere bakış açılarında olumlu bir değişiklik oluşturduğunu düşündükleri görülmektedir. Daha önce sadece matematik ve fen gibi dersleri önemsedikleri bu uygulamalardan sonra sanatla ilgili derslere ilgilerinin arttığı ve artık bu dersleri ciddiye alarak başarılı oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

2. Olumsuz

Müzik dersinde yapılan uygulamaların sanatla ilgili derslere bakış açısında oluşturduğu değişikliklere ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde bulunan diğer alt tema “olumsuz” temasıdır. Olumsuz alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır. Bir öğrenci,

Öğrenci-1-K, “*Bilim ve Sanat Merkezindeki müzik derslerinin azaltılması ve daha eğlenceli geçirilmesi gerektiğini düşünüyorum artık.*”

Öğrenci-3-E, “*Bilim ve Sanat Merkezindeki müzik dersleri yüzünden artık müzikte biraz sıkılıyorum.*”

3. Değişiklik yok

Müzik dersinde yapılan uygulamaların sanatla ilgili derslere bakış açısında oluşturduğu değişikliklere ilişkin öğrenci görüşleri ana teması içerisinde en az yüklemenin yapıldığı alt tema “değişiklik yok” temasıdır. Değişiklik yok alt temasına referans olacağı düşünülen örnekler aşağıda sıralanmıştır. Bir öğrenci,

Öğrenci-4-E, “*Burada yapılan müzik dersi etkinliklerinin üzerimde hiçbir değişiklik oluşturmadığını düşünüyorum.*”

Öğrenci-34-K, “*Müzik dersine bakış açım buradaki uygulamaların hiçbir etkisi olmadı, değişiklik yok.*”

Bulgulara bakıldığında Müzik dersinde yapılan uygulamaların bazı öğrenciler üzerinde olumlu değişikliğe neden olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenciler Müzik dersinde yapılan etkinlikler sayesinde dersi sevdiklerini ve BİLSEM’deki uygulamalardan sonra kendilerine güvenlerinin arttığını vurgulamışlardır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırma ile ulaşılan sonuçlar şöyledir: Bilim ve Sanat Merkezi öğrencilerinin gelecekte müzikle ilgili bir meslek seçme düşüncelerinin olmadığı ve müzik dersini diğer derslerden daha fazla önemsemedikleri sonucu elde edilmiştir. Öğrenciler Müzik dersinde zorlanmamakta, kendilerine seçenek sunulması halinde müzik dersi yerine başka bir ders seçmeyi düşünmektedirler. BİLSEM’de öğrencilerin var olan yeteneklerini keşfettikleri de ulaşılan bir diğer sonuçtur. Buna göre Bilim ve Sanat Merkezi öğrencileri Müzik derslerinde yeteneklerinin ve yaratıcılıklarının geliştiğini düşünmektedirler. Öğrenciler derste stres yaşamamakta ve ders saatlerini yeterli bulmaktadırlar. Bilim ve Sanat Merkezi öğrencilerinin Müzik derslerinde farklı kültürlere ait müzikleri dinlemekten zevk aldıkları da araştırma ile ulaşılan bir diğer sonuçtur.

Araştırmada öğrencilerin Müzik dersi öğretmenlerinin dersi iyi işlediği sonucu elde edilmiştir. Öğrenciler dersi eğlenceli bulmaktadırlar. Ancak öğretmeni sinirli bulmakta ve bazen enstrümanı çalamayınca öğretmenin sinirlendiği sonucu ortaya çıkmıştır. Öğretmenin dersi ilgili biçimde işlediği sonucu ortaya çıkmıştır. Öğrenciler Müzik dersinin uygulama ağırlıklı bir ders olmasından dolayı derste kendileri ile tek tek ilgilenilmesini ve yardım edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu bağlama dersin öğrencilerin istek ve beklentileri doğrultusunda yürütüldüğü söylenebilir. Müzik dersinde farklı etkinliklerin yapıldığı, bu etkinliklerin öğrencilere bir katkı sağladığı ortaya konmuştur.

Müzik dersinde kullanılan enstrümanlar öğrenmeye olumlu katkıda bulunmakta, öğrencilerin yaratıcılığını arttırmakta ve el becerilerini geliştirmektedir. Öğrenciler konuları öğrendikten sonra enstrümanlar sayesinde uygulama yapabilmekte ve ders daha anlaşılır hale gelmektedir. Ancak enstrümanların olmasına rağmen öğretmenin izin vermemesinden dolayı öğrencilerin bunları kullanamadıkları, bu durumun da öğrenmeye katkısı bulunmadığı ulaşılan bir diğer sonuç olmuştur. Araştırmada öğrencilerin Müzik dersinde enstrüman çalmayı ve şarkı söylemeyi çok sevdiği belirlenmiştir. Öğrenciler Müzik dersinin enstrümansız mümkün olmadığını düşünmekte, ses tonlarını ayarlayıp şarkı söylemenin kendilerinde özgüven oluşturduğunu ve mut-

lu olduklarını ifade etmişlerdir. Öğrenciler Müzik dersinde yapılan tüm etkinlikleri sevdiğini ve istediklerini yapabildikleri sürece etkinliklerin hepsini sevdiğini vurgulamışlardır.

Araştırma ile ayrıca öğrencilerin Müzik dersinde öğrendiklerinden sonra sanata ilgi duymaya başladıkları ve sanat eserlerini yorumlayabildikleri belirlenmiştir. Öğrenciler Müzik dersinde bilgi sahibi oldukça sanatın yaşam şekli olduğunu düşünmekte ve sanata karşı merak duyguları uyanmaktadır. Öğrenciler daha önce enstrüman çalma yeteneği olmalarına karşın BİLSEM'e geldikten sonra da kendilerinde olumlu yönde değişiklikler olduğunu ifade etmişlerdir. Diğer taraftan Görsel Sanatlar dersi öğretmenlerinin teknolojiden faydalandığı ve bunun da işleri kolaylaştırdığı sonucu elde edilmiştir. Müzik dersinde teknolojiden yararlanılmaktadır. Öğrencilerin teknolojiyi günümüzün olmazsa olmazı buldukları ve bunun da derslerde kullanılmasını istedikleri araştırma ile ulaşılan bir diğer sonuç olmuştur.

Gelecekte Müzik öğretmeni olmaları durumunda ise farklı etkinlikler yaparak dersi eğlenceli hale getireceklerini ve öğrencilerinin bu sayede daha iyi öğreneceklerini düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin yetenek alanlarını keşfedip, yetenek alanına göre geliştirilmesi gerektiğine vurgu yapmışlardır. Uygulama ağırlıklı bir ders olmasından dolayı gösterip yaptırmanın önemi belirtilmiştir. Öğrencilerini Müzik alanında yaratıcı olabilmeleri için özgür bırakarak ders işleyeceklerine dikkat çekmişlerdir. Yine, ileride bu dersin öğretmeni olmaları durumunda teknolojiden oldukça fazla yararlanacaklarını ve öğrencilerine hatalarını güzel bir dille söyleyeceklerini ifade etmişlerdir. Bazı öğrenciler de bunu ileride düşüneceğini ve Müzik öğretmeni olmak istemediğini belirtmişlerdir.

Müzik dersinin daha etkili yürütülebilmesi için etkinliklerin artırılması ve daha fazla enstrüman kullanılması gerektiği görülmektedir. Mevcut enstrümanlar yetersiz bulunmakta, dersin daha etkili olabilmesi için öğretmenlerinin tek tek ilgilenmesi ve daha bireysel işlenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bazı öğrenciler teknolojiden daha fazla yararlanılması gerektiğini ve öğretmenin daha sakin olması durumunda daha etkili olacağını söylemişlerdir.

Araştırma ile öğrencilerin Müzik dersi öğretmenlerinin sınıf içi iletişiminde olumlu buldukları sonucu elde edilmiştir. Öğretmenin öğrencilerine arkadaş gibi yaklaştığı, esprili ve sevecen olduğunu, hatalarını tatlı bir dille söylediğini ve kendilerine yardım ederek düzeltmelerini sağladığını ulaşılan bir diğer sonuç olmuştur. Öğretmenin öğrencilerle tek tek ilgilenmesinin öğrenciler açısından önemi dikkate alındığında bu durumun öğrenme ortamına ve öğrencilerin öğrenmesine olumlu katkısının olduğu söylenebilir.

Müzik dersinde yapılan uygulamaların bazı öğrenciler üzerinde olumsuz değişikliğe neden olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenciler daha önce sanatla ilgili dersleri sevmesine rağmen BİLSEM'deki uygulamalardan sonra müzik dersinden artık sıkıldıklarını vurgulamışlardır. Bunun yanında değişiklik olmadığı görüşünü belirten öğrencilerde durumdan şikâyetçi olmuşlardır.

Öneriler

1. Bilim ve sanat merkezlerinde eğitim gören üstün yetenekli öğrencilerden görsel/uzamsal zekâları baskın olan bireylere fotoğrafçılık, grafik tasarımcılığı, mimarlık, yönet-

menlik gibi meslekleri tanıtıcı içeriklere programlarda daha fazla yer verilmeli ve bu bireylerin bu tarzdaki mesleklere daha fazla yönlendirilmeleri sağlanmalıdır.

2. Sanat eğitimlerinin verildiği eğitim ortamları üstün yetenekli bireylerin kendilerini daha iyi hissedebilecekleri bir şekilde oluşturulmalı gerekli materyaller eksiksiz bir şekilde sağlanmalıdır.

4. BİLSEM’lerde verilen sanat eğitimi hakkında velilere gerekli bilgilendirmeler yapılmalı ve bu sayede öğrencilerin merkez dışında da sanat ile bağlantılı olmaları sağlanmalıdır.

5. BİLSEM’e devam eden öğrencilerin devam ettikleri örgün eğitim kurumlarındaki sanat derslerinin programları üstün yetenekli öğrencilerin ihtiyaçlarını da karşılayabilecek şekilde geliştirilmelidir.

6. Benzer nitelikteki araştırmalar BİLSEM’lerde yürütülen diğer dersler için de yürütülebilir.

7. Müzik dersine ilişkin diğer illerde bulunan BİLSEM’lerde de benzer araştırmalar yürütülmelidir.

KAYNAKLAR

- Bozgeyikli, H., Doğan, H. ve Işıklar, A. (2010). Üstün yetenekli öğrencilerin mesleki Olgunluk düzeyleri ile algıladıkları sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişkinin İncelenmesi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 28(1), 133- 149.
- Et, S. Z. (2013). *Elazığ Bilim ve Sanat Merkezi Öğrencilerinin Fen Bilimleri Dersine ve Motivasyon Düzeylerine İlişkin Görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Elazığ.
- Kansu Çelik, F. (2015). *Üstün Zekâlı Bireylerin Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (Şanlıurfa ve İstanbul İli Örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- MEB, (2001). Talim ve Terbiye Kurulu 25.10.2001 tarih ve 370 sayılı kararı (Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi), Ankara.
- MEB. (2007). Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara.
- MEB. (2015). Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Şenol, C. (2011). *Üstün Yetenekliler Eğitim Programlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri (BİLSEM ÖRNEĞİ)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Yumuş, A. ve Toptaş, V. (2011). Bilim ve Sanat Merkezlerinin Amacına Uygun İşleyişinin Değerlendirilmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 80- 88.